N°. 15. Donderdag 9 April 1914. 14de Jaargang.

# HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

# OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST . . . . . } TELEFOON 4519.

KOLONIAAL ARBEIDS- EN INFORMATIE-BUREAU „OOST EN WEST":
TIJDELIJK HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: 7 HEERENGRACHT, DEN HAAG.
Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, 51 VERHULSTSTRAAT.
Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG





## Ons Peststaatje.

Alles wat geregeld onder de oogen van vaste lezers komt verliest op den duur de macht van te boeien. Dit is een tegenstelling van het frappez toujours; eenzelfde slag kan meer uitwerken of beter inwerken als hij plots treft, dan wanneer hij een plaats inneemt in een rij van slagen. Zoo is het land ook weer geschrokken van de onlangs in eenige bladen weergegeven alarmkreet over de 14000 pestgevallen in één jaar in Java en was geen aandacht meer gegeven aan 't staatje dat het Kon. Weekbl. zich de moeite geeft elke 14 dg. te bezorgen. Hierin wordt van 't laatst afgeloopen half jaar trouw een overzicht der officieel opgegeven pest- en sterfgevallen geschonken; dit overzicht krijgen onze lezers reeds sedert de pest-epidemie een meer blijvend karakter dreigde aan te nemen.

Wie het gevolgd heeft, moet reeds lang tot de conclusie zijn gekomen, dat de toegepaste middelen niet vermogen de plaag te bezweren, doch dat zij er wel in mochten slagen ze binnen ongeveer gelijke grenzen van plaats en aantal te houden. Ons staatje geeft een tiental haarden, het ziektecijfer gaat op en neer binnen een afwisseling van ongeveer 200 in de twee weken; het gemiddelde bedraagt 555 gevallen, waarvan 505 met doodelijken afloop. In 't laatste half jaar gaf dit een totaal van 7219 gevallen en 6570 dooden.

Ligt in deze localisatie en beperking tot zekere hoogte een voldoening, wanneer dit toch op 6 à 7 duizend gevallen in het half jaar, dus op ruim 1000 gevallen per maand blijft staan, mag die voldoening zeker geen tevredenheid heeten. Ook voor 't getal van tien niet uit te roeien haarden van besmetting geldt ditzelfde.

De voldoening moet ook hierom een zeer voorwaardelijke blijven, omdat de kans van overbrenging bij zoo standvastig voortduren steeds een hoogst ernstig gevaar blijft, gevaar dat met den dag niet af, maar wel toeneemt, aangezien alle veiligheids-, voorzorgs- en afsluitingsmaatregelen op den duur in scherpte verminderden.

Dit alles is door de jongste agitatie, die aanleiding heeft gegeven tot een reis van Gouverneur-Generaal Idenburg naar de peststreek, op nieuw als een, ook voor het moederland, dreigend gevaar duidelijker tot de massa gaan spreken. Moge de opgewekte belangstelling er nu ook toe leiden, dat men ons staatje wat meer aandacht zal gaan en blijven schenken. Daaruit zal men het min of meer afdoende van de nu te beramen maatregelen kunnen controleeren, om er geruststelling uit te putten of er uit te constateeren, dat ook hetgeen thans beproefd zou worden, niet aan de verwachting mocht voldoen.

## Pest op Java en Madoera.

Overzicht der 14-daagsche opgaven, welke officieel zijn verstrekt van de nieuwe pestgevallen en 't aantal overledenen over de laatste zes maanden.

| 1913—14 | | 24 Sept.—7 Oct. | 8—21 Oct. | 22 Oct.—4 Nov. | 5—18 Nov. | 19 Nov.—2 Dec. | 3—16 Dec. | 17—30 Dec. | 31 Dec.—13 Jan. | 14—27 Jan. | 28 Jan.—10 Febr. | 11—24 Febr. | 5 Febr.—10 Maart | 11—24 Maart | Totaal in ongeveer 6 maanden |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Totaal. | overleden | 613 | 539 | 589 | 545 | 569 | 441 | 441 | 457 | 441 | 479 | 526 | 479 | 451 | 6570 |
| | gevallen | 657 | 580 | 640 | 599 | 630 | 479 | 479 | 508 | 517 | 540 | 573 | 523 | 494 | 7219 |
| Andere plaatsen. | overleden | 1 | 2 | 1 | 8 | 3 | 3 | 1 | 1 | 8 | 7 | — | 3 | 3 | |
| | gevallen | 1 | 2 | 2 | 8 | 3 | 3 | 1 | 2 | 14 | 2 | — | 4 | 4 | |
| Pamekasan. | overleden | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | 6 | 3 | | |
| | gevallen. | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | 11 | 4 | | |
| Bangil. | overleden | 1 | 6 | 15 | 7 | 13 | 4 | 1 | 2 | 3 | 5 | 30 | 3 | 4 | |
| | gevallen | 6 | 11 | 18 | 9 | 12 | 4 | 2 | 2 | 3 | 5 | 30 | 3 | 4 | |
| Berbek. | overleden | 10 | 8 | 7 | 10 | 15 | 7 | 5 | 3 | — | 3 | — | 2 | 2 | |
| | gevallen | 11 | 14 | 7 | 10 | 12 | 7 | 7 | 3 | — | 3 | — | 2 | 2 | |
| Magetan. | overleden | 29 | 22 | 13 | 7 | 3 | 5 | 8 | 8 | 19 | 17 | 25 | 13 | 17 | |
| | gevallen | 32 | 23 | 16 | 7 | 3 | 5 | 9 | 8 | 20 | 19 | 28 | 14 | 18 | |
| Paree. | overleden | 47 | 28 | 42 | 61 | 43 | 50 | 65 | 45 | 47 | 48 | 51 | 40 | 40 | |
| | gevallen | 57 | 33 | 47 | 69 | 77 | 60 | 78 | 48 | 47 | 51 | 55 | 45 | 42 | |
| Toeloengagoeng. | overleden | 20 | 29 | 8 | 10 | 7 | 6 | 5 | 7 | 4 | 7 | 14 | 1 | 5 | |
| | gevallen | 20 | 29 | 8 | 10 | 7 | 6 | 5 | 7 | 4 | 7 | 14 | 1 | 5 | |
| Kediri. | overleden | 113 | 63 | 67 | 62 | 56 | 31 | 16 | 29 | 36 | 24 | 32 | 31 | 47 | |
| | gevallen | 121 | 66 | 74 | 80 | 62 | 43 | 17 | 33 | 44 | 25 | 33 | 31 | 49 | |
| Soerabaja. | overleden | 28 | 25 | 38 | 31 | 19 | 15 | 13 | 16 | 23 | 15 | 17 | 49 | 21 | |
| | gevallen | 30 | 25 | 37 | 31 | 18 | 16 | 13 | 16 | 24 | 10 | 26 | 48 | 25 | |
| Madioen. | overleden | 27 | 34 | 35 | 26 | 34 | 23 | 22 | 21 | 38 | 51 | 39 | 35 | 32 | |
| | gevallen | 27 | 36 | 53 | 28 | 35 | 23 | 26 | 23 | 41 | 60 | 46 | 40 | 34 | |
| Malang. | overleden | 337 | 322 | 353 | 323 | 376 | 297 | 305 | 325 | 263 | 301 | 318 | 296 | 277 | |
| | gevallen | 352 | 341 | 378 | 347 | 401 | 312 | 321 | 366 | 320 | 346 | 341 | 324 | 307 | |

## Uit de O. I. Mail.

### Inwijding der Cultuurschool.

5 Maart j.l. werd deze school te Soekaboemi plechtig geopend in tegenwoordigheid van den Gouverneur-Generaal. Z.E. was vergezeld van oud-minister Cremer en den adjudant luit. ter zee van Verre.

In de vestibule der school hadden zich vereenigd de heer Lovink, directeur van Landbouw, de resident van de Preanger Regentschappen, de assistent-resident van Soekaboemi, de regent van Tjiandjoer, de heeren Fock, hoofdinspecteur van het boschwezen, Ottolander, voorzitter van het landbouw syndicaat, Dr. Bosscha en de Jong van de Soekaboemische landbouwvereeniging, generaal de Voogt, voorzitter van de Rubberplantersvereeniging, de Bie, inspecteur van het inlandsch landbouwonderwijs en veel heeren van het departement van landbouw en vertegenwoordigers van landbouwvereenigingen, enz.

De voorzitter van de commissie van toezicht, de heer O. van Vloten, was de eerste der sprekers, die het woord voerde:

Wij zijn verzekerd, zeide hij, dat de Cultuurschool, die sedert medio 1911 is opgericht en voor deze tijdelijk te Buitenzorg was gevestigd, zal geven wat er van verwacht wordt, een vakschool voor den Europeaan en den Javaan, die roeping voelen, zich aan den landbouw te wijden, ter vervulling van de eenvoudige betrekkingen bij de Cultures en het Boschwezen.

Aansluitende aan de lagere school, bestaat de cursus der Cultuurschool uit 3 jaren, waarvan een besteed wordt aan het bijbrengen van meer algemeene kennis, terwijl twee jaren aan de studie van de eigenlijke landbouwvakken gewijd worden. Van den beginne af aan, wordt in de drie morgenuren de praktische landbouw uitgeoefend, door de leerlingen eigenhandig de eenvoudige landbouwwerkzaamheden te doen uitvoeren.

Wij behoeven U niet te wijzen, welke goede invloed vakkennis op deze jonge menschen moet hebben, hoeveel aangenamer hun leven zal zijn als zij later in hun dikwijls eenzaam bestaan, het hoe en het waarom van hun arbeid zullen begrijpen, en meer vertrouwd zullen zijn met de hen omringende natuur.

De toeloop van leerlingen naar deze school bewijst, dat zij in een behoefte voorziet. Er is alle reden om de regeering en de directeur van landbouw met deze schepping geluk te wenschen.

Bij de oprichting was het een punt van ernstige overweging, waar de Cultuurschool gevestigd moest zijn. Te Buitenzorg met hare vele hulpmiddelen of buiten het wetenschappelijk landbouwcentra op een plaats, waar de leerlingen rustiger konden werken en buiten den invloed zouden blijven van de oudere jongelui van de inmiddels te Buitenzorg opgerichte landbouwschool.

De commissie van toezicht meende in overleg met den directeur van landbouw een vestiging te Soekaboemi der regeering te moeten aanbevelen, aannemende, dat in de toekomst een tweede, misschien een derde school in Oost en Midden Java onontbeerlijk zal zijn.

### Chineezen-conferentie.

Naar de „Java-bode" vernam zou te Batavia een bijzondere vergadering worden gehouden door de invloedrijkste Chineezen van N.-I.

De besprekingen zullen gewijd zijn aan de belangen der „jong Chineesche" klasse, van revolutionnaire plan-

nen en wapenen-klauwerij zou geen sprake zijn, terwijl slechts de kopstukken der beweging aan de besprekingen zullen deelnemen.

Het bekende incident, te Soerabaja voorgevallen tijdens de installatie van den majoor Chinees, zou den stoot gegeven hebben tot deze bijeenkomst, welke niet kan worden geacht van eenige politieke beteekenis ontbloot te zijn.

Een vijftigtal Chineezen arriveerden reeds uit Soerabaja.

De jong Chineesche organisatie is hecht en heeft verscheidene malen getoond de regeering niet kwaadgezind te zijn, doch 'n enkele maal is óók wel eens het tegendeel gebleken.

Caveant consules! Aldus bovengenoemd blad.

### Tegen den vrouwenhandel.

Te Batavia werd 10 Maart j.l. een vergadering gehouden ten huize van den heer D. van Hinloopen Labberton, in samenwerking met Mr. van Walsem, chef v. h. „Bureau tot tegengang van den handel in inlandsche vrouwen en meisjes" a. h. Departement van Justitie, en besloten tot de stichting in Batavia van een doorgangshuis voor slachtoffers van de prostitutie.

In zijn openingswoord wees de leider der vergadering er op, dat men in samenwerking met het Bandoengsche comité tot bestrijding der prostitutie zoude arbeiden, doch dat het hier meer bedoeling zou zijn, om de slachtoffers te helpen, dan iets te bestrijden.

Hoe noodig dat is, bleek weer onlangs, toen een paar inlandsche meisjes, welke geronseld waren, zich bij de politie aanmeldden om in vrijheid te worden gesteld.

Ook een drietal Chineesche kinderen van 9—11 jaar werd onlangs in den Archipel aangebracht, bestemd voor een comedie Makao en voor prostitutie-doeleinden.

Met het oog op de dringende behoefte zal al dadelijk getracht worden een inlandsch gezin te vinden, bereid om slachtoffers als hier bedoeld een onderdak te verschaffen, dan wel zij, hetzij naar haar ouders teruggezonden kunnen worden, of wel op de een of andere wijze opgeleid tot nuttige leden van de maatschappij. Men denkt hier aan een opleiding tot vroedvrouw, of verpleegster en bekwaming voor verschillende industrieën als kantwerk, weven, batiken, enz.

### Een Hollandsch Chineesche school.

Tegen het begin van het schooljaar 1914-1915 zal te Medan een Hollandsch-Chineesche school worden geopend. In de buitenbezittingen zullen dan 11 van die scholen zijn.

### Zoutoogst op Madoera.

De zoutoogst op Madoera is zoo bijzonder groot, dat ruimte ontbreekt om de voorraden op te schuren, ondanks men met kracht bezig is met het bouwen van goedangs.

Aanvankelijk bestond het plan in dit jaar 8 zouthoofddepotpakhuizen te bouwen, doch thans is door de regeering machtiging verleend dit aantal zoo mogelijk op 15 te brengen, terwijl in het volgend jaar nog een 10-tal zal worden opgericht.

### Anti-opium hospitaal-vereeniging.

„De Javabode" schrijft:

Wij hebben dezer dagen bezoek gehad van eenige besturen van de anti-opium hospitaal vereeniging, die collecteeren kwamen voor het eerste hospitaal en die ook vroegen om een kleine aanbeveling.

Eenige rijke Chineezen hebben der vereeniging een ouden tempel aangeboden om in te richten voor het eerste hospitaal der vereeniging.

Nu wordt geld gevraagd voor die inrichting. Wie helpt? Gelden kunnen worden gezonden aan den rev. A. H. Fisher, penningmeester van de vereeniging, Kramat 19, Weltevreden.

## PERSONALIA.

### Het aftreden van den Landvoogd.

Naar „De Javabode" uit goede bron vernam, zou de heer Idenburg voorloopig nog niet naar Buitenzorg terugkeeren, doch op Tjipanas blijven, totdat hij als gouverneur-generaal zal aftreden.

Wij moeten daaruit opmaken, dat dit aftreden binnen niet al te langen tijd zal geschieden. Zoo besluit bovengenoemd blad. Door het „Bat. Nieuwsblad" en „Bat Handelsblad" wordt dit echter tegengesproken.

### Residents-benoemingen.

De op verzoek, met ingang van een der eerste dagen in de maand April uit 's lands dienst ontslagen resident van Palembang, de heer C. van de Velde, heeft zijne betrekking reeds nedergelegd. Hem is namelijk een maand binnenlandsch verlof verleend, dat op Java wordt doorgebracht, waarna hij in den loop van April naar Europa vertrekt. Ook de resident van Riouw en Onderhoorigheden heeft naar bekend met ingang van 3 Maart j.l. 's lands dienst verlaten, zoodat er thans 2 vacatures voor hoofd van gewestelijk bestuur op de buitenbezittingen zijn. Naar verluidt zou de mogelijkheid bestaan, dat de resident van Amboina, H. J. A. Raedt van Oldenbarnevelt, tot hoofd van de residente Palembang zal worden benoemd, terwijl voorts de assistent-resident L. U. van Stenis, laatstelijk van Bengkalis, sedert December j.l. met verlof in Europa vertoevende, en W. D. van Drunen Littel, hoofd van plaatselijk bestuur te Padang, kansen zouden hebben, voor dien residentsrang in aanmerking te komen.

### J. E. Jasper en de „Java Bode".

In het „Bat. Nwsbl." kwam het bericht voor, dat de controleur J. E. Jasper binnenkort 's lands dienst zou verlaten. Het „Bat. Hbl." en het „Nieuws v. d. Dag" namen dat over en verbonden er de mededeeling aan, dat hij dan als hoofdredacteur van de „Javabode" zou optreden. Laatstgenoemd blad deelt nu mede, dat de heer Jasper geheel uit eigen vrije verkiezing en om redenen, die hij liever niet wenschte mede te deelen, het verzoek heeft gedaan, om bij het Binnenlandsch Bestuur herplaatst te worden, zoodra hij tot assistent-resident bevorderd zal zijn, en dat hij er voorloopig nog niet aan denkt, om uit 's lands dienst te gaan.

### H. Borel en de Java-Chineezen.

Zaterdag 7 Maart j.l. is het eerste nummer verschenen van het Chineesch-Maleische blad „Tjioen Tjoe", dat den eersten tijd een weekblad zal zijn, doch het kapitaalkrachtige Chineesche concern stelt zich voor, zoo spoedig mogelijk van dit polemisch blad een dagblad te maken.

De heer Henri Borel heeft na veel geschrijf over en weer er in toegestemd de hoofdredactie van dit blad (uit Holland) te voeren.

In het „Voorwoord" schrijft hij o.m.:

„Hetgeen het weekblad „Tjhoen Tjhioe" voorstaat is niet strijd, maar vrede, is niet rassenhaat maar verbroedering en ook verbroedering is een idee van Confucius waar hij sprak: Alle menschen binnen de vier zeeën zijn broeders.

De aloes of siboen manier heeft altijd het meeste succes en maakt den meesten indruk.

Met grofheid en onrecht zal ook nooit onrecht hersteld worden, zoo dat er is. Het recht overwint enkel door de kracht van de to li, de Rede, al is het niet terstond, dan toch in den loop der tijden.

Tjhoen Tjhioe beteekent niet, zooals in een Europeesche krant gestaan heeft Critiek, maar beteekent, als men Confucius boek goed leest: Ontwikkeling, Evolutie, Vooruitgang, en de geheele Tjhoen Tjihoe wijst op een toekomst van universeele vrede en gelijkheid."

### H. T. Tillema en Woningtoestanden in Indië.

De bekende apotheker te Semarang, de heer Tillema, krachtig ijveraar voor de verbetering van de hygiënische toestanden in N.-I., wiens het vorig jaar verschenen boek onder den titel „van wonen en bewonen, van bouwen, huis en erf", ook in „Het Koloniaal Weekblad" de aandacht trok, vertrekt eerstdaags naar Europa om zijn arbeid op het gebied der volkshygiëne alhier voort te zetten.

### Met verlof.

De tijdelijk waarnemend secretaris van het departement van justitie, de heer Mr. F. J. H. Cowan, zal na terugkomst van buitenlandsch verlof over enkele maanden van den titularis Mr. W. Sonneveld, wegens langdurigen dienst met verlof naar Europa vertrekken.

De technische leider bij de pestbestrijding, de hoofdingenieur O. E. Ridder van Rappard ,vertrekt in de maand Mei a.s. met verlof naar Europa.

Wegens gebrek aan ingenieurs zal hij, naar wij vernemen, vervangen worden door een hoofdingenieur der genie.

## Suriname.

In ons vorig nummer zeiden wij te zullen terugkomen op de rede van den heer Bavinck, in de Eerste Kamer gehouden bij de behandeling van de Surinaamsche begrooting voor 1914.

De heer Bavink zeide o.m.: „dat volgens het Regeeringsreglement, art. 159, in de eerste plaats de zorg van de Regeering bij de behartiging van het onderwijs bestaat in ondersteuning van het bijzonder onderwijs en in de tweede plaats eerst in de oprichting van openbare scholen." Dit nu is een legende, waarvoor geen enkele grond bestaat, zooals blijkt uit de geschiedenis van het Regeeringsreglement, dat geheel het werk is geweest van Mr. Kappeyne van de Cappello.

Men heeft het bijzonder het eerst genoemd omdat het reeds bestond en men het in stand wilde houden, maar volstrekt niet omdat men het op den voorgrond wilde plaatsen.

Sedert een 15-tal jaren zijn de subsidiën aan het bijzonder onderwijs zeer ruim geweest en volgens een gezonden grondslag; het Surinaamsche bestuur bedenke zich wel vóór het aan dien grondslag torne; nooit mag het getal leerlingen een directe grondslag voor het toe te kennen subsidie worden; men zou daarmede den weg openen tot allerlei onbehoorlijke praktijken. Ook betwijfelen wij het ten sterkste of het toekennen van subsidie ook aan scholen, waarop schoolgeld wordt geheven, in het belang van het onderwijs zal zijn. De schoolbesturen, die in Suriname daarop aandringen, zullen zich in de gevolgen, die zij verwachten, teleurgesteld vinden.

* * *

Op de begrooting voor 1915, door den Gouverneur aan de Koloniale Staten ingediend, zullen wij terugkomen wanneer die begrooting aan de Tweede Kamer wordt toegezonden. Wij willen nu slechts wijzen op een paar posten, die toejuiching verdienen.

Er is een memoriepost opgenomen voor het invoeren van een bevolkingsregister. Naar onze meening behoorde hieraan vooraf te gaan een volkstelling.

„In afwachting van betere tijden" is een crediet van

ƒ 250 aangevraagd voor contributie aan de kolonie als lid van het Koloniaal Instituut te Amsterdam.

Voor den plantkundige, verbonden aan het departement van den landbouw is een tractement van ƒ 6000 uitgetrokken. Hier veroorloven wij ons de vraag: is het niet meer dan tijd aan dit departement — of aan den geneeskundigen dienst toe te voegen een entomoloog, met de opdracht de insecten te bestudeeren, die schadelijk zijn voor mensch, dier en plant? Bij de bestrijding van de malaria, de filariose, enz. zou de hulp van een entomoloog zeer te pas komen. Een vaste aanstelling zou in dit geval niet noodig zijn; men zou kunnen volstaan met een detacheering voor een 3-tal jaren.

Bij den post bestrijding van besmettelijke ziekten was tot dusver uitgetrokken ƒ 500 voor „kosten voor het desinfecteeren van huizen met hunne omgeving bij voorkomende besmettelijke ziekte of wanneer moet worden overgegaan tot de vernietiging van lijf- en beddegoed of andere zaken, die met lijders aan besmettelijke ziekten in aanraking zijn geweest." De omschrijving is verruimd en de raming verhoogd tot ƒ 3000.

De gouverneur meent op deze begrooting een bedrag van ƒ 2000 te moeten uittrekken om de Surinaamsche afdeeling van het Groene Kruis in staat te stellen tegen de tuberculose te kunnen optreden, maatregelen te nemen tegen de groote sterfte onder zuigelingen en jonge kinderen, en gezinsverpleging te bevorderen.

Bij de afdeeling Openbare Werken en Verkeer lezen wij: „In het laatst van 1902 en het begin van 1903 werd de eerste proefboring in de kolonie naar artesisch water gedaan op het Sivaplein te Paramaribo......

Opnieuw wordt het voorstel gedaan om de proefboringen naar artesisch water voort te zetten, omdat de gouverneur van oordeel is, dat de vraag, of door middel van artesische boring kan worden voorzien in het gebrek aan drinkwater te Paramaribo, een afdoende beantwoording eischt.

Op de begrooting is voorloopig een memoriepost uitgetrokken. Het voornemen bestaat stappen te doen om de ervaring in Georgetown verkregen, te kunnen benutten en, kunnen de kosten dan geraamd worden, over hunne bestrijding eene beslissing te nemen."

Uitstekend! De oogen van het Bestuur gaan open en wij hebben hoop, dat men er toe komen zal in te zien, dat de zorg voor de volksgezondheid nummer 1 op het program moet zijn.

* * *

Wij lezen in „De West" van 3 Maart:

„De gouverneur heeft een ontwerp ingediend bij de Koloniale Staten, strekkende om hunne goedkeuring te hechten aan eenige opnemingen in Coronie.

Die opnemingen hebben tweeërlei doel:

ten eerste om na te gaan wat gedaan kan worden om de loozing van Coronie te verbeteren;

ten tweede na te gaan wat de kosten zullen zijn indien een weg wordt aangelegd van Coronie naar de Coppename.

Dit laatste houdt, naar het oordeel van den gouverneur, verband met den doorsteek tusschen Saramacca en Coesewijne.

Is die doorsteek gedolven en de weg aangelegd van Coronie naar Coppename, dan is de bedoeling om een barkassendienst te openen (bijvoorbeeld tweemaal per week) tusschen Paramaribo en Coppename, aansluitende aan een autobusdienst van de Coppename naar Coronie. De zeedienst naar Coronie zou daardoor vervallen.

Men berekent dat de auto-dienst Coppename-Coronie jaarlijks een verlies van ƒ18.500 zou opleveren, wat minder is dan het verlies dat thans de zeedienst naar Coronie oplevert. En men vertrouwt dat door de betere verbinding met Coronie, het verkeer zal toenemen en het tekort op den dienst verminderen.

De gouverneur legt er den nadruk op, dat van den aanleg van een landweg tusschen Coronie en Coppename, alleen sprake kan zijn indien de Coesewijnedoorsteek tot stand komt. (Zoo men weet, heeft de minister het Coesewijne-plan voorloopig aangehouden, in afwachting van nadere gegevens, die inmiddels reeds opgezonden zijn naar Nederland.)

Komt de doorsteek niet tot stand, dan zal de opneming in Coronie zich beperken tot het vraagstuk der loozing.

Blijkt het niet mogelijk om het verval van Coronie te stuiten, dan meent de gouverneur dat ernstig een verplaatsing der bevolking zal moeten worden overwogen, daar het in dat geval niet verantwoord is om jaarlijks groote sommen te blijven uitgeven voor Coronie zonder resultaat.

Het bestuur vertrouwt echter, dat door beide genoemde maatregelen (verbetering der loozing en aanleg van een landweg) de voornaamste oorzaken van den achteruitgang van Coronie zullen zijn weggenomen, en geeft daaraan de voorkeur boven verplaatsing.

Deze beide plannen voor Coronie zijn uitgewerkt door den directeur van openbare werken en verkeer, den ingenieur Schönfeld, die — helaas! — spoedig de kolonie zal verlaten.

De opnemingen voor een en ander worden gerekend ongeveer ƒ 20.000 te zullen kosten. De bedoeling is, om deze opnemingen reeds dit jaar aan te vangen, in den drogen tijd. Daar op de begrooting voor 1914 deze uitgaaf niet is voorzien zou het bedrag uit den post voor onvoorziene uitgaven moeten worden verrekend."

* * *

Uit het Voorloopig Verslag der Koloniale Staten over het wetsontwerp nopens uitgifte van perceelen voor den kleinen landbouw, knippen wij deze opmerking:

„Men meende dat nog in zekere mate de vestiging van gewezen Britsch-Indische contractanten wordt tegengehouden door het feit, dat het bedrag der hun uit te keeren premie bij afziening van hun recht op vrijen terugvoer naar hun vaderland, minder is dan het werkelijke bedrag der retourpassage. Vele Britsch-Indiërs zien, uit hoofde van dit verschil, liever niet af van hun recht op vrijen terugvoer.

Waar, naar men oordeelde, het niet te doen moest wezen om te besparen op de retourpassages, maar om nijvere landbouwers voor de kolonie te behouden, werd algemeen aanbevolen om de premie gelijk te stellen aan het werkelijke bedrag der terugvoerkosten, of, indien daartegen ernstige bezwaren mochten bestaan, dan in ieder geval te bepalen dat de immigrant die, na de premie te hebben ontvangen, binnen een vast te stellen aantal jaren (bijv. 10) zijn wensch te kennen geeft op eigen kosten naar het land van herkomst te vertrekken, daartoe het recht heeft tegen terugbetaling enkel van het bedrag der ontvangen premie en niet van een veel hooger bedrag, zooals thans gebruikelijk is."

* * *

Naar aanleiding van Albert Vogel's mededeelingen over zijn 2-jarige wereldreis lezen wij in „De Hofstad" van 28 Maart:

......„Intusschen had hij ook onze West bezocht.

Curaçao en Paramaribo gaven al hun bruisende geestdrift om den declamator te huldigen.

In Paramaribo hield hij 19 Hollandsche voordrachten, en de stad illumineerde zich voor hem, men bracht hem ovaties, bloemenhulde en toespraken, overstelpend, overstelpend! 't Navertellen alleen was nog champagne voor verteller en hoorder. Zijn afscheid van Suriname was tot een koninklijk moment gemaakt, en, alweer blijkens de bladen die voor ons liggen, is hij er op het schild geheven als een Hunenvorst"......

Een maatschappij, die zóó, niet een kampioen-bokser, maar een Nederlandsch kunstenaar ontvangt, behoeft met werkelijk niet te vergelijken met een stilstaande plas!

* * *

„Het einde van een legende", zou men de mededeeling kunnen noemen van Mr. Dr. S. van Brakel in de „Bijdragen en Mededeelingen van het historisch Genootschap", Deel XXXV (1914) blz. 83—86: „Een Amsterdamsche Factorij te Paramaribo in 1613." Mr. Dr. van Brakel publiceert n.l. een „Uittreksel uit het protocol van Frederick van Banchem, notaris te Amsterdam, waaruit blijkt dat reeds in dat jaar melding gemaakt wordt van een Indiaansch dorp Parmurbo of Parmarbo, waarin wij zonder moeite Paramaribo herkennen.

„Daardoor wordt voor goed de bodem ingeslagen aan de hypothese, dat Suriname's hoofdstad haar naam aan genoemden Willoughby, die graaf was van Parham, ontleent."

Ook in een andere mededeeling van Mr. Dr. van Brakel in denzelfden bundel — „Eene memorie over den handel der West-Indische Compagnie omstreeks 1670" — vindt men een korte opmerking over „Serinhame", een van de vele oude schrijfwijzen van den naam Suriname.

* * *

In „Neerlandia" van April 1914 een „verweer" van den voorzitter van de Groep Suriname, den heer E. B. J. Luitink, betrekking hebbende op de liquidatie van de groep. Blijkens het naschrift is het Hoofdbestuur het niet eens met den heer Luitink.

* * *

In hetzelfde nummer van „Neerlandia" vinden wij de mededeeling, dat de Koningin een belangrijke bijdrage in geld heeft geschonken aan het comité voor de hoedenvlecht-nijverheid in Suriname.

* * *

In de maandelijksche vergadering der Maatschappij van Nederlandsche Letterkunde hield Dr. C. J. Wynaendts Francken een met platen en kaarten verduidelijkte voordracht over „De Geschiedenis van West-Indië", naar aanleiding van zijne reis naar die streken. Als laatste gedeelte van de voordracht handelde dr. W. F. over de geschiedenis van Suriname, de verovering door Abraham Krijnssen, de handelingen van lord Willoughby, het bestuur van van Aerssen van Sommelsdijk. Daarop behandelde de spreker de voormalige welvaart van Suriname, den slavenhandel, het lot der slaven en hunne vrijmaking.

Wij veroorloven ons den wensch uit te spreken, dat dr. W. F. de voordracht in haar geheel zal doen verschijnen.

## Curaçao.

Wij ontvingen een verzoek tot opneming van het onderstaande stuk, door de schoolcommissie van Curaçao gericht aan de leden der Tweede Kamer, de heeren de Meester en Kleerekoper, wegens het door deze heeren gesprokene bij de laatste behandeling der begrooting.

Afschrift.

Aan de H.H. Kleerekoper en De Meester, Leden der Tweede Kamer.

De ondergeteekenden, leden der Schoolcommissie op Curaçao, hebben de eer U mede te deelen, dat hetgeen er in de Tweede Kamer bij de behandeling der Curaçaosche begrooting is gezegd over den stand van het onderwijs in onze Kolonie, geheel onjuist is;

Dat het o.a. onwaar is, dat de openbare school thans niet zoo goed is als zij vroeger was; hetgeen, meenen zij, duidelijk wordt door het feit, dat er nog niet lang geleden weer een negende klasse aan de Hendrikschool is toegevoegd en de zevende en achtste klasse van de Wilhelminaschool wederom gesepareerd zijn;

Dat het eveneens onwaarheid is, dat de kinderen op de bijzondere scholen niets zouden leeren; dat, integendeel, ook die scholen in het stadsdistrict goed zijn, en die in de buitendistricten reden geven tot tevredenheid, als men in aanmerking neemt, met welk groote moeilijkheden de onderwijzeressen daar te kampen hebben.

Curaçao, 10 Maart 1914.

(Was geteekend)

Mordg. S. L. MADURO, Voorzitter der Schoolcommissie, tevens Voorzitter v. d. Kolonialen Raad.
(w.g.) J. B. GORSIRA, Procureur-Generaal.
(w.g.) F. J. A. VAN DEN DONK, R. K. Pr.
(w.g.) B. E. VAN DER VEEN ZEPPENFELDT, Lid der Schoolcommissie, tevens lid v. d. Kol. Raad.
(w.g.) C. GORSIRA, Notaris.
(w.g.) EDWIN Senior, Lid der Schoolcommissie, tevens Lid v. d. Kol. Raad.
(w.g.) W. C. J. VAN LEEUWEN, Schoolopziener in de Kolonie Curaçao, tevens Lid en Secretaris der Schoolcommissie te Willemstad.

* * *

Aan den Kolonialen Raad is ingediend het ontwerp tot voorloopige vaststelling van de koloniale huishoudelijke begrooting voor 1915, waaraan wij het navolgende ontleenen:

Uit dat ontwerp blijkt, dat de uitgaven worden geraamd op ............ *f* 1.141.061
en de ontvangsten op ............ „ 732.079

De raming der uitgaven overtreft die der ontvangsten met ............ *f* 408.982

voor welk bedrag alzoo een rijkssubsidie zal moeten worden aangevraagd.

Eene vergelijking van het voor 1915 geraamde subsidie met dat voor 1914, zijnde *f* 467.694.—, doet zien, dat voor eerstgenoemd jaar *f* 58.712. — minder noodig zal zijn, terwijl, wanneer die vergelijking gemaakt wordt met het verschil tusschen de voor 1913 geraamde uitgaven ad ............ *f* 1.252.401
en de voor dat jaar geraamde ontvangsten ad „ 677.752

of...... *f* 574.649

blijkt, dat voor 1915 *f* 165.667.— minder gevraagd wordt dan voor 1913 noodig was.

Het verschil ad *f* 37.867.— tusschen de ramingen der uitgaven voor 1914 (zijnde *f* 1.178.928.—) en die voor 1915, is hieraan toe te schrijven, dat voor 1915 minder geraamd is voor:

| | | | |
|---|---|---|---|
| Curaçao | ongeveer | *f* 116.535 | |
| Aruba | „ | „ 4.100 | |
| Bonaire | „ | „ 620 | |
| St. Martin N. G. | „ | „ 3.000 | |
| St. Eustatius | „ | „ 3.300 | |
| Saba | „ | „ 850 | |
| Geheele Kolonie | „ | „ 15.300 | |
| | | | *f* 143.705 |

Daarentegen meer voor:

| | | | |
|---|---|---|---|
| Curaçao | ongeveer | *f* 36.255 | |
| Aruba | „ | „ 44.936 | |
| Bonaire | „ | „ 12.370 | |
| St. Martin N.G. | „ | „ 7.417 | |
| St. Eustatius | „ | „ 3.660 | |
| Geheele Kolonie | „ | „ 1.200 | |
| | | | *f* 105.838 |

of minder...... *f* 37.867

De raming der ontvangsten voor 1915 is *f* 20.845.— hooger dan die voor 1914 (zijnde *f* 711.234.—). In den regel is bij de raming tot maatstaf genomen de gemiddelde opbrengst over de drie laatste jaren. Bij enkele middelen, waarvan de opbrengst gedurende de drie laatste jaren geregeld stijgende was, is in verband hiermede op een hooger bedrag dan het gemiddelde gerekend. Evenzoo werd bij die middelen, welke eene neiging tot daling vertoonen, of waarvan het hooge gemiddelde een gevolg is van eene abnormaal hooge opbrengst in een der laatste jaren een lager bedrag dan dat gemiddelde als raming genomen.

Het middel „loodsgelden" op Curaçao is, in verband met de hervatting van de exploitatie van de Santa Barbara mijnen, *f* 3000.— hooger geraamd dan voor 1914. Om dezelfde reden is ook het middel „uitvoerrecht van mijnproducten" op Curaçao *f* 9500.— hooger geraamd.

Onder het middel „concessie-rechten" op Curaçao is voor 1915 niet opgenomen eene raming voor het graven en wegvoeren van phosphorzure kalk op Klein-Curaçao, aangezien de exploitatie op dat eiland in 1913 gestaakt werd.

Voor de kohierbelastingen is de raming voor 1914, die gebaseerd is op het bedrag der kohieren, over het algemeen gehandhaafd. Slechts bij enkele posten is daarvan om bijzondere redenen eenigszins afgeweken.

De opbrengst van het concessierecht voor het ontginnen van phosphorzure kalk door de Aruba Phosphaat Maatschappij is in 1913 slechts *f* 6.265.14½ geweest. Doordat de vooruitzichten thans niet gunstig staan, is de raming voor 1915 *f* 7.000. —lager gesteld dan die voor 1914.

De overige belangrijke punten der toelichting zijn de navolgende:

De tractementen der beide district-meesters van het 2e en 3e district en van het 4e en 5e district worden voorgesteld te verhoogen met resp. *f* 200 en *f* 300, wegens de toeneming hunner werkzaamheden. Er wordt voorgesteld, met het oog op den vooruitgang der stoomvaart en handelsbeweging, een kleine uitbreiding te geven aan het leidend personeel der Inspectie der belastingen; in verband hiermede wordt voorgesteld 2 extra commiezen-verificateur aan te stellen op een aanvangssalaris van *f* 900.

Uit Nederland zal weldra een loodsmotorboot komen, benevens een motorboot voor den Gouverneur; voor het geregelde onderhoud dezer vaartuigen wordt thans een crediet aangevraagd.

Naar aanleiding van het dryfarming-rapport vindt de Gouverneur het wenschelijk om een motorploeg aan te schaffen.

Op de Cerro Colorado op Aruba is door de Aruba Phosphaat Maatschappij vroeger een vuurtoren gebouwd, die voor de scheepvaart in het algemeen van groot nut is.

Wanneer de vuurtoren op de Noord-Westpunt van Aruba zal zijn geplaatst, zal het licht op Cerro Colorado, dat op ongeveer 11 mijl afstand kan gezien worden, volgens het oordeel van den oud Commandant van H. M. Zeemacht in de Caraibische Zee, Kolonel Houwing, zeer voldoende zijn, mits er maar voor gezorgd wordt, dat het altijd brandt en het „unreliable" waarvoor het thans bekend staat, uit de lichtenlijst kan verdwijnen.

Met goedvinden van het Bestuur van de Aruba Phosphaat Maatschappij heeft het Gouvernement de zorg van het licht op zich genomen. Daarvoor is een opzichter aangesteld, wat een jaarlijksche uitgave vordert van *f* 400.—.

Voor de scheepvaart op Curaçao van uit de havens van Columbia en Panama is het van groot belang, dat er een goede vuurtoren op de Noord-Westkust van Aruba is.

Men heeft, van die havens komende, tot op ruim 160 mijl vóór Aruba, zoo goed als geen verkenning van het land, behalve van de Monges-eilanden, welke alleen overdag of bij zeer helder maanlicht in het zicht zijn te loopen.

Het laatste gedeelte toch van de Columbiaansche kust is in het geheel niet verlicht, heeft overdag zelfs weinig kenbare punten en is bovendien niet bijzonder nauwkeurig opgenomen.

Bovengenoemde oud-Commandant achtte voor deze route een licht op de Noord-Westkust van Aruba zelfs nog belangrijker dan het licht op de Noord-Westkust van Curaçao; terwijl dit laatste licht door het eerste ook zeer zal worden gesteund.

Als men tot op betrekkelijk korten afstand er van goede verkenning heeft, kan dan het licht op de Noord-Westkust van Curaçao als voldoende worden aangemerkt.

Volgens dien Hoofd-officier zou het licht, om aan alle eischen te voldoen, een karakterlicht moeten zijn en een zichtbaarheid moeten hebben van 20 mijl.

Die lichtsterkte zal het best kunnen worden gekregen door een pharoline-gloeilicht in een optiek van 25 c.M. brandpuntafstand.

De kosten van zoo een licht bedragen, inclusief vracht en invoerrechten, ongeveer *f* 15.400.—.

Het plan bestaat om den toren te bouwen op den 25 M. hoogen heuvel Hudichibana. Hij zal dan ongeveer 26.5 M. moeten worden opgetrokken.

Met inbegrip van den bouw van een wachterswoning, zal dat ongeveer *f* 18.600.— kosten.

Voor het aanschaffen van een hulplamp en de benoodigde hoeveelheid reserve-kousen zal nog ongeveer *f* 1.000.— noodig zijn, zoodat alles te samen zal komen te staan op *f* 35.000.—.

De steigers van de landingsplaatsen op Bonaire en St. Eustatius worden voorgesteld te verlengen met resp. 5 en 23 Meter, hetgeen dringend noodig geacht wordt voor de scheepvaart.

Voor de kosten voor verbetering der visscherij is dit jaar geen post uitgetrokken, doch de Gouverneur acht het gewenscht om het oordeel van den Minister van Koloniën in te roepen over het aanschaffen van een motorboot of stoomscheepje, zooals de adviseur voor visscherijzaken wil, maar dat volgens de meening van den Gouverneur te groote kosten medebrengt. Zoo noodig kan een suppletoire begrooting worden ingediend voor dezen post.

## WAT DE INLANDER ZEGT.

### Inlandsche woordspelingen.

Pentoel en Tèmbèn houden in de „Pantjaran Warta" een vraaggesprek. T. zegt, dat hij in den laatsten tijd slechts hoort spreken van S. I., B. O., D. O. en vraagt wat die woorden of letters beteekenen. P. antwoordt: S. I = Sarikat Islam; B. O. = Boedi

Oetomo; D. O. = Dwidjo Oetomo; de namen van drie vereenigingen onder de Inlanders op Java. Van de S. I. kan iedereen lid zijn, als hij maar Mohammedaan is. Tot de B. O. behooren de meer gefortuneerden, de meer ontwikkelden, de ambtenaren. De Inlandsche onderwijzers zijn meer lid van de D. O.

T.: Dus kan ik ook lid worden van de S. I.?

P.: Zeker, maar dan moet ge eerst een eed afleggen, dat gij goed van gedrag zult zijn en alles wat slecht is zult afleggen. Maar T., zoo vervolgde P., vindt gij 't niet aardig, dat de beginletters van de namen van genoemde vereenigingen naast elkander geschreven, het woord Sibodo vormen? De Javaansche almanak over 1914 te Djokdja uitgegeven, heeft op den omslag ook dit woord S.I.B.O.D.O. afgedrukt. Leuk hé!

T.: Ja, waarachtig, maar 't kan toch goed worden.

P.: Van de vereenigingen B. O. en S. I., hierboven bedoeld, wordt ook het woord B.O.S.I. gemaakt. Nu is in 't Chineesch BO = niet, en SI = dood. Dit beteekent nu, dat deze vereenigingen niet te gronde zullen gaan. Zoo willen we hopen. De Sarikat Islam is de bond van den nu dommen Javaan, van den Sibodo, die later helder en verlicht voor den dag hoopt te komen. Saré = slapen, kat = grens, tot nu toe, Islam dat zijn wij. Inlanders, die tot hier toe geslapen hebben; maar de opstanding is gekomen.

T.: Dat is mooi gezegd P.

### Cheribon vooruit.

In Cheribon willen de Arabieren nu ook al „vooruit", maar goed gaat 't daarmee nog niet; zij komen als 't hinkende paard achteraan. In December van het vorige jaar hebben daar, volgens de „Pantjaran Warta", enkele voormannen een algemeene vergadering belegd om te spreken over de oprichting van een Arabische school, maar, helaas, de opkomst was zóó slecht, dat de vergadering niet door kon gaan. Het plan is plan gebleven. Maar de „Kaoem Moeda" (de jongere, vooruitstrevende generatie) heeft den moed niet opgegeven, zoodat toch nog verwacht mag worden, dat die school er komen zal. Maar er is meer aandrang en kracht toe noodig. Wij hopen, dat de pogingen met succes bekroond mogen worden, zegt het blad, en Gods zegen daarop rusten moge. De Arabieren beginnen daar teekenen van leven te geven, meer gemeenschapsgevoel en begrip van vereeniging te krijgen.

### Pasarbelasting.

Sedert men te Semarang een gemeenteraad gekregen heeft — alzoo de „Sinar Djawa" — is er een stedelijke belasting van 10 pCt. gekomen op de openbare voorstellingen van pleizier en vermaak, komedies, enz. Zij, die er naar toe gaan om zich te verpoozen, moeten dit bedrag boven hun entrée betalen Op de pasars hebt ge een pasar-belasting, de z.g. wang pesapon (om het schoonhouden van het terrein te bekostigen). Oudtijds reeds werd van iederen verkooper 1 cent gevorderd als wang pesapon, hetgeen voldoende is om de vegers te betalen, die het pasarterrein schoon moeten houden. Er wordt geen rekening gehouden met de meerdere of mindere gegoedheid van de uitstallers, noch met de meerdere of mindere grootte van de uitstalling. 't Geldt hier het schoon houden van de pasar, waarvoor ieder gelijkelijk wordt aangeslagen. Zoo wordt bij de komedievoorstellingen geen rekening gehouden met de meerdere of mindere gegoedheid van de bezoekers. Gelijkelijk moet ieder 10 pCt. betalen, die er van profiteeren wil. 't Is trouwens ook niet na te gaan. Evenmin of op de pasars veel of weinig verdiend wordt. Daarvoor bestaat een andere belasting. Bij beide belastingen bestaat in het beginsel van de heffing dus geen onderscheid. Die van de pasar geen gebruik wil maken, blijft weg, en die van de vertooningen niet wil profiteeren, gaat er niet naar toe. Beiden betalen dan de belasting niet. Zoo schijnt de redeneering te zijn. Maar toch is er verschil. Zij, die de voorstellingen van vermaak afloopen, behooren niet tot degenen, die het geld broodnoodig hebben om rond te komen. Zij, die op de pasars verkoopen, hebben meestal een moeilijk bestaan, behooren tot de bangsa jang tinggal toelang koelit (menschen van vel en been). Wat hebben de Inlandsche leden in den Gemeenteraad te zeggen? Hoe is hun verhouding tot het aantal der Europeesche leden? Worden daar de belangen der Inlanders goed behartigd? De pasarbelasting drukt alleen op de Inlanders. Bèrat Sèbèlah, zegt de schrijver, zij drukt slechts aan één kant. Is 't niet billijk, dat ook de koopers mede betalen aan de pasarbelasting? Zij hebben er toch ook belang en voordeel bij om op de pasars te kunnen koopen.

### „Als ik Regent was . . . .".

De „Bintang Soerabaja" neemt uit de „Doenia Bergerak" een beschouwing betreffende het regent zijn over van iemand, die zich „The Girl" noemt.

Ach, wat moet 't toch heerlijk wezen regent te zijn!, roept hij o.a. uit. Niet veel te werken voor een groot traktement! Een mooi, groot huis bewonen met fraaie meubels! Bijwijven bij dozijnen! De menschen praten je naar den mond! Ze gelooven je, wat je ook zegt. Als ik regent was ging ik goochelen, ik veranderde een bonnetje van mij in een welbekend gekleurd papiertje van ƒ 1000. Een enkel woord van mij en de mooiste, jonge vrouwen, staan met een tooverslag ter mijner beschikking. Als ik regent was, had ik maling aan die circulaire No. 2014. Hormat zullen ze mij bewijzen! Die 't niet doet, weet ik wel er uit te krijgen. Het welzijn van den kleinen man, nonsens! Al stierf er ¾ van de bevolking, dit kan mij niet schelen, als ik maar genoegelijk met mijne selir (bijwijven) kan leven. Als ik regent was, dan hield ik de heeren kapitalisten en fabrikanten goed te vriend; want die hebben veel geld. Wat zij vragen zal ik doen, en mijn zakken zullen met bankbiljetten gevuld worden. En dat is je ware welvaart! Ach waarlijk, wat is 't niet heerlijk regent te zijn. 's Middags na het eten in mijn pendopo in een lange luierstoel van de sièsta te genieten onder de tonen van de gamelan en het gezang der tandaks (dansmeisjes). Als ik regent was, kreeg ik wel op mijn tijd de G. G. S. (de groote gouden ster), de gele, gouden pajong en den titel van Pangeran daarna. Als je maar goochelen kunt. Ook mijne selirs zouden er wel bij varen. De heeren Kapitalisten en Fabrikanten geven haar ook wel cadeautjes, zooals gouden armbanden met brillanten bezet, dito colliers, ringen, haar- en borstspelden, broches enz. Ik zelf kreeg een motor of auto van minstens 240 paardenkracht. Elken middag tufte ik met mijne selirs op mijne wegen. De Inlanders, die niet diep genoeg voor mij buigen, worden overreden. Ik zal gevreesd en mijn naam vermaard worden. Wat kunnen mij na mijn dood vrouwen en kinderen en kleinkinderen schelen! Als ik maar van het leven genoten heb. Geld kan ik krijgen zooveel ik wil. Eén enkel woord van mij, en ik beschik over 1000, 2000, 3000 ja 10.000 guldens. Ik kan beschikken over 't geld voor den aankoop van grind voor het onderhoud der wegen, van de loemboengs (padischuren). In de missigitkas kan ik grabbelen zooveel ik wil. Ik heb 't maar te zeggen en het geld stroomt naar mij toe. De krantenschrijvers in mijn regentschap, zij, die over mij schrijven, zal ik vervolgen tot zij 't land verlaten hebben. De firma S. I. liet ik in mijne afdeeling niet toe. Hare geschriften, kranten en andere periodieken verdwenen! De abonnees zal ik in de gaten houden. Nieuwe wedonos en assistentwedonos zal ik wel weten uit te zuigen. En pas op, als zij mooie vrouwen hebben, die zullen tot mij komen. Zij, die mij weerstaan, zullen weggejaagd worden. Daar zal ik wel voor zorgen! Nieuwe residenten en assistentresidenten, ik zal hen diep begroeten, op alles wat zij zeggen ja en amen antwoorden. Alle mijne familieleden worden prijajie in mijn regentschap. Nietfamilieleden worden overgeplaatst. Zij, die nog ongetrouwd zijn, kunnen blijven, zij trouwen wel met mijne nichtjes, al zijn deze ook zoo leelijk als de nacht. (Letterlijk staat er groewoeng = beschadigd; geen neus meer hebben). Waar moet 't naar toe, vraagt de schrijver. Allah geve ons een helder verstand, verlichte ons hoofd en verwarme ons hart!

## WAT DE CHINEES VERTELT.

### De pestbestrijding in Malang

geschiedt, volgens de „Pewarta Soerabaja", op een wijze, die de bevolking verontrust en benadeelt, ontstemt en verbittert. Of de Gouverneur-Generaal op zijne reis veel zal zien, wat hij moet en wil zien is zeer de vraag. De belangstelling van den Landvoogd wordt door de bevolking niet begrepen, nog minder gewaardeerd. Inlanders uit Malang komen vertellen, dat een Inlander in het Toempangsche twee kippen bezit, die een liedje zingen, waarvan het refrein luidt: „Van de Inlanders zal ongeveer de helft overblijven; van de Europeanen zullen er velen sneven; van de Chineezen blijft geen enkele over". Dit doelt op een komenden strijd op het eiland Java, waarvan het einde op dusdanige wijze bezongen wordt. Wij zeggen nu wel, dat het nonsens is, maar de Inlander gelooft er aan, verspreidt dit bijgeloof en maakt er telkens wat bij. Ter voorkoming van verder onheil is het zaak, dat het bestuur deze kippen laat slachten en den eigenaar in verzekerde bewaring stelt, wordt door het blad aangeraden. Nu komt, volgens de „Perniagan", de Gouverneur-Generaal door zijn reis den druk der heerendiensten nog vermeerderen. Alle werkbare mannen zijn opgeroepen om aan de wegen te werken, de kampongs mooi te maken; want alles moet er voor den Grooten Heer prachtig uitzien. Die krachten worden onttrokken aan den zoo noodigen sawah-arbeid. De ontstemming is er door vermeerderd. Mij dunkt, zegt de schrijver, dat het voor den Gouverneur-Generaal ook niet aangenaam moet wezen, als hij dit hoort. De blanke pers (sic) te Soerabaja — alzoo de „Pewarta Soerabaja" — heeft er genoeg kabaal over gemaakt. Maar 't is toch maar goed, dat de G. G. zoo'n reis ondernomen heeft, niet alleen om belooningen uit te keeren en complimentjes te maken aan ambtenaren, die hun plicht gedaan en 't verdiend hebben, maar nu ook om de zweep te doen gevoelen op de ruggen van knoeiers, hoogere en lagere B. B.-ambtenaren, luiwammessen, die er van houden met hunne concubines naar Poelo Kapoek (bedstede) te verzeilen. In twee maanden tijds heeft één der aannemers (een Chinees) een rekening ingediend van ƒ 62.000 voor aan twee Inlandsche ambtenaren geleverde kadjang (gevlochten of aanééngeregen droge bladeren van palmsoorten, om iets in te pakken of tot bekleeding van de wanden van bamboezen buizen enz.) benoodigd bij de oprichting van de barakken. Eén Chinees en twee ambtenaren B. B. met elkander in bondgenootschap. De kadjang werd geleverd voor ƒ 0.09 en ƒ 0.10, terwijl vroeger een hadji van Soerabaja ze kon geven voor ƒ 0.045 en ƒ 0.06 het pak (potong). Afgunstigen hebben er over gesproken en nu is dit en ander geknoei bekend gemaakt, niet alleen bij het bestuur te Malang, maar ook bij de hooge Oomes te Batavia en Buitenzorg. Een andere aannemer is nu benoemd en de gelden worden door den Assistent-Resident zelf

beheerd. De oude aannemer heeft wel aangeboden de oude rekening van ƒ 62000 terug te brengen op ƒ 40.000, waarop hij natuurlijk toch nog winst zou gemaakt hebben. Wat een geknoei! De reis van den G. G. kan in zoover goede gevolgen hebben, dat nu een strijd gevoerd zal worden tegen de oneerlijkheid en plichtverzaking van ambtenaren en beambten, die z.g. de pest moeten bestrijden. Alzoo de opinie van de „Pewarta Soerabaja".

**Dobbelen en Prostitutie.**

De maatregelen, door het Gouvernement genomen in het belang van den tegengang van het dobbelen en van de prostitutie, wekken de verwondering en spotternij op van het publiek, daar zij juist de onzedelijkheid in de hand gewerkt hebben. De speelpacht is afgeschaft om het dobbelen tegen te gaan, maar societeiten worden opgericht, waar zwaar gedobbeld wordt. Bordeelen mogen er niet meer zijn, maar legio zijn de clandistiene gelegenheden, waroengs, toekang kroepoeks, waar ontuchtige samenkomsten gehouden worden! Dit gebeurt in Bandong, Soekaboemi, Buitenzorg, Batavia en nog meer andere plaatsen, schrijft de „Perniagan", die tevens mededeelt, hoe de Procureur-Generaal, de Resident en Assistent-Resident van Batavia een anoniem schrijven hebben ontvangen, dat er in de Burger Societeit te Weltevreden op groote schaal gedobbeld wordt. De zaak zou worden onderzocht, de rechtspersoonlijkheid ingetrokken, maar met dobbelen wordt toch voortgegaan. De societeiten, die sedert zijn opgericht, laten iedereen toe om zijn geluk met het hazardspel te beproeven. Menschen, die vroeger financieel bij de pacht betrokken waren en door de intrekking hun bestaan bedreigd zagen, hebben op deze manier toch een winstgevende zaak weten te maken. Een Europeesche zaakwaarnemer heeft hen op het idee gebracht om societeiten op te richten en daaraan rechtspersoonlijkheid te verbinden. Zeker, gedobbeld mag er niet worden, maar wij weten allen, hoe de politie er buiten gehouden kan worden. Aan den zaakwaarnemer werd ƒ 700 gegeven voor zijne bemoeienis inzake de oprichting en de aanvraag van rechtspersoonlijkheid. Daarna zou hij nog ƒ 50 's maands krijgen. De gebouwen zijn ingericht als gewone societeiten. Behalve billard en gewone speeltafels zijn er ook tjapdjeki enz., tafels, die vroeger in de gebouwen van de speelpacht gebezigd werden. Deze worden aan de meest biedenden verpacht. De winsten dienen deels om de oogen van de politie en wijkmeesters te sluiten en om president en secretaris te betalen (de eerste, de beste Europeanen om maar als zoodanig voor 't Bestuur en de politie te fungeeren). De rest is voor de oprichters van de societeit. Batavia telt thans drie van deze soort societeiten. Zij worden druk bezocht, ook door vrouwen. Verschillende afspraken worden er gemaakt. Vroeger moest nog van de opbrengst de pacht aan het Gouvernement betaald worden. Nu wordt dit geld ook door de spelers opgestreken. De toestand is eerder slechter dan beter geworden. Men dobbelt er maar op los. Groote en kleine fortuinen worden verloren. Velen zijn de slachtoffers van de speelwoede. Het Gouvernement is nu zelf de dupe van dezen toestand. Als het Bestuur er verder niets aan doet, was het niet noodig geweest den toestand te veranderen en de speelpacht in te trekken. Zoo besluit bovengenoemd blad.

## Van Vreemde Koloniën.

**Paludisme.**

Zooals wij in No. 13 Albert de Pouvourville navertelden, werden aan jonge Tonkineezen twee onderwerpen opgegeven voor een Fransch opstel: 1o. De buffel en zijn nut, 2o. Het paludisme en hoe men het bestrijdt. Had de geestige schrijver geweten, wat wij van dit „paludisme" gemaakt hebben, dan had dit hem zeker nieuwe stof kunnen leveren om de lachers aan zijn zijde te krijgen. De uitdrukking niet kennende, sloegen wij een encyclopaedie op, vonden „Palu: het booze beginsel bij de Birmanen in Achter-Indië", en bouwden hierop de onderstellingen, dat paludisme hiermede in verband zou staan. Gelukkig gingen wij er niet dieper op in, onze noot luidde: „De leer van 't booze beginsel (naar wij meenen)".

Onze rubriek „Van Vreemde Koloniën" heeft blijkbaar in voldoende mate de aandacht om vriendelijke correctie te krijgen voor onze dwalingen; van twee zijden bereikte ons de kantteekening, dat men in de Fransche koloniën onder „paludisme" eenvoudig verstaat de malaria.

Daar de geschoten bok op de beteekenis en vóor de waarde van 't stukje, waarin hij voorkwam, overigens niets afdoet, kunnen wij met de vermelding en met onzen dank voor de terechtwijzing volstaan.

**Panamakanaal-doorvoerrechten.**

De staatsman, die iets bereiken wil, moet over geduld en volharding beschikken. Wilson heeft, dank zij geduldige volharding, een groote overwinnig behaald in de richting om de bevoorrechting van de Amerikaansche schepen te niet te doen bij hun vaart door 't Panamakanaal.

Over het besluit dier bevoorrechting is veel te doen geweest, wij maakten er meermalen melding van. Vrijwel werd buiten Amerika de opvatting gedeeld, dat die wet een schending was van 't Hay-Pauncefoteverdrag; ook in Amerika waren velen, en onder hen president Wilson, deze opvatting toegedaan, maar een ander deel was doof aan dit oor. Noord-Amerika heeft, zoo redeneerden zij, zich groote financieele offers getroost om de doorgraving van de landengte eindelijk tot een daadzaak te maken, moesten zijn energie en zijn geldelijke offers nu ook niet beloond worden, mocht hiervoor de Amerik. scheepvaart geen bevoorrechting genieten. President Wilson, die van tractaten heel veel verwacht voor de bestendiging van den vrede, kon deze argumenten niet zwaarder laten wegen dan het eerbiedigen van een tractaat. Hij begon een geduldige actie om in het Huis van Afgevaardigden een voldoende meerderheid te krijgen om de intrekking der wet men kans op succes aanhangig te kunnen maken. In den loop der vorige week kwam het tot stemming en werd de opheffing aangenomen met 248 tegen 162 stemmen. Een mooie meerderheid voor de te niet doening van een besluit, dat betrekkelijk kort geleden door hetzelfde huis genomen was.

Zooals men weet, is vooral Engeland, daarnaast ook Duitschland, tegen de wet opgekomen, zoodat het niet officieel deelnemen van deze landen aan de groote Amerikaansche tentoonstelling, ter gelegenheid van de opening van 't kanaal, daaraan toegeschreven is geworden. Wilson heeft zich geheel los verklaard van dezen invloed, maar zijn tegenstanders spelen toch 't argument uit, dat N.-Amerika vreemden geen baas moet laten spelen in zijn huishouden.

Nu moet de Senaat nog beslissen. Naar berekeningen, waaraan de bladen zich wagen, zal de overwinnig daar minder gemakkelijk zijn, maar toch vinden wij een schatting, die wel de verwachting geeft, dat Wilson hier ook zal zegevieren. Vóór de officieele opening van 't Panamakanaal zal dan nog verkondigd kunnen worden, dat de doorvoertarieven voor alle natiën gelijk zullen zijn.

**Modern Jerusalem.**

Het moge velen misschien pijnlijk aandoen, 't is nu eenmaal zoo, ook de heiligste plaats is niet heilig of veilig voor de veroveringszucht van stoom en electriciteit. Deze machten hebben in de laatste veertig jaren ook oud-Palestina aan een verjongingskuur onderworpen. De toeneming van de toeristen, de uitbreiding van den handel, de aanleg van den spoorweg van Jaffa, de ontwikkeling van de Arabische bevolking, de sterke vermeerdering van 't aantal Joodsche emigranten — thans 60 pCt. van de 80.000 inw. der heilige stad —, dit alles ging hand aan hand om nieuwe vormen te doen inleven.

Het gemeentebestuur van Jeruzalem heeft onlangs concessie verleend voor de electr. verlichting der stad en voor een electr. tram en overleg wordt gepleegd voor eén moderne watervoorziening.

Vier tramlijnen zullen door de stad loopen en de merkwaardige in de nabijheid gelegen punten bereiken, een zal zelfs tot Bethlehem gaan, ongeveer 6 mijlen zuidwaarts gelegen. Geen zal echter binnen de muren der oude stad komen, wier straten ook te nauw zouden zijn om er een baan te leggen en die men niet wil ontheiligen door groote opruimingen.

De overeenkomst is zoo geregeld, dat de gemeente na 40 jaren eigenares wordt van de trams en de electr. verlichting.

**Modern Egypte.**

Van geheel andere zijde bekijkt de Times-correspondent het moderne verschijnsel der vrouwenontwikkeling in Egypte. De toenemende ontwikkeling der mannen heeft ook tot een ruimeren blik op de positie der vrouw geleid. Polygamy wordt bij de hoogere klassen evenzeer uitzondering als het er vroeger regel was. De toenemend hoogere levenseischen zijn hiervan mede oorzaak, maar daar monogamy ook in de klasse der Pasha's en Bey's meer algemeen wordt, zal de financieele kwestie toch niet de overheerschende reden zijn, maar mag het veldwinnen van beter onderwijs en meer beschaving hierbij zeker ook meerekenen. Hetgeen over de verbetering en veredeling van de positie der vrouw geschreven wordt, vindt ruime aandacht. De mannen, die Europeesche vrouwen hebben leeren kennen, zijn verlangend geworden de Egyptische vrouw ook op het peil te zien komen van een gelijkwaardige levensgezellin. Zij hebben met hun bloedverwanten samengewerkt om dit doel te bereiken. De regeering werkte in die richting mee door een groot aantal meisjesscholen op te richten. De vraag om plaats overtreft echter steeds ver de beschikbare ruimte.

Maar bij velen is bovendien het verlangen gewekt om meer te leeren, dan de lagere school geven kan. Dit heeft er nu toe geleid in Caïro een vereeniging te stichten, die onder bescherming staat van de moeder van den Khedive, de echtgenooten der ministers en der voornaamsten onder de Europeesche en inlandsche aanzienlijken. De vereeniging heet „Bond voor de opvoeding der vrouw". Aan de statuten ontleenen wij een paar punten, om de strekking nader weer te geven. De bond is gericht op de opvoeding van de vrouwen van elke nationaliteit. Hij wil moeders en andere opvoeders de beste beginselen voor de opvoeding leeren en gelegenheid aanbieden tot raadplegen en samenwerking, zoodat de kennis en ondervinding van ieder aan allen ten goede kan komen. Lectuur wordt verspreid betreffende lichamelijke, geestelijke, zedelijke ontwikkeling, ook voor meisjes en jonge vrouwen, die al een meer gevorderde opvoeding mochten genieten.

Bedriegen de eerste teekenen niet, dan zal de werkzaamheid dezer vereeniging veel bijdragen om de positie van de vrouw in Egypte te verbeteren en te verheffen, hetgeen weer een ver-strekkenden invloed kan hebben ter moderniseering van de geheele samenleving.

Als de minister-wisseling, die juist dezer dagen bericht is, nu ten deze maar geen verandering van koers beteekent.

### Uitgestelde reis.

De Duitsche kroonprins heeft al veel reizen volbracht. In de beschrijvingen, die hij daarvan heeft uitgegeven, neemt sport de hoofdplaats in, en hiervan de jacht weer de eerste plaats. De toekomstige heerscher had 't plan gevormd dit jaar ook de D. koloniën in Afrika te bezoeken; volgens verklaringen in den Rijksdag en in de officieuse pers waren de regelingen al een goed eind opgeschoten.

Toch zal er voorloopig niets van komen. Bij de behandelingen in den Rijksdag werd de vrees uitgesproken, dat de reis wel eens minder bestemd kon zijn vóor ernstige studie van en degelijke kennismaking met de koloniale toestanden, dan voor sportplannen, en dat hiervoor het rijksgeld eigenlijk niet is bestemd. Is de bedoeling goed ingezien, of wenscht de kroonprins zich niet aan contrôle en kritiek over zijn reis te onderwerpen? Een communiqué heeft ter algemeene kennis gebracht dat de onderneming in de lente van dit jaar niet zal doorgaan, omdat het onmogelijk is gebleken in den beschikbaren tijd de noodige toebereidselen te maken, met 't oog op haar beteekenis voor de koloniale politiek en het kennismaken met de koloniale toestanden. Als de reis later nog plaats heeft, zal de sport dus — althans in den officieelen opzet der zaak — den voorrang moeten afstaan aan de wetenschappelijk staatkundige strekking van den tocht.

### Hollanders naar Australië.

Het „Bat. Nieuwsblad" deelt mee, dat de heer A. J. van den Brenk te Melbourne voor eenigen tijd naar Europa gaat met een regeeringsopdracht van den Australischen Statenbond, voornamelijk met het doel om in den Austr. staat Victoria een Hollandsche kolonie te vestigen. Daar België ook bezocht wordt, zal het onderzoek naar liefhebbers zich ook wel tot onze zuidelijke buren uitstrekken.

Daarvoor heeft het Austr. gouvernement een estate van ongeveer 10 duizend H.A. beschikbaar gesteld.

### De opstand der Koerden.

Er zijn over dezen opstand eigenlijk al genoeg berichten om er iets van te melden, zelfs zou de woeling reeds onderdrukt zijn, maar de wijze waarop Constantinopel ons de gebeurtenissen in Armenië wil laten zien, verschilt meestal zooveel van die, waaruit werkelijk blijkt wat gebeurd is, dat wij meenen een week te moeten wachten om een eenigszins betrouwbaar beeld te kunnen geven van het verloop van die onverwacht opgekomen woelingen.

### Nieuw Bombay.

De inwijding van het groote nieuwe dok geeft verschillende bladen aanleiding bijzondere oplettendheid voor de nieuwe stad Bombay te vragen, zooals deze zich om de oude ontwikkelt. Aan een en ander ontleenen wij 't volgende.

Het nu door den onderkoning geopende dok heeft ongeveer 4 mill. P. S. gekost, het heet naar koningin Alexandra; koning George legde den eersten steen toen hij als prins van Wales Indië bezocht.

Behalve dit dok heeft de haven van B. andere belangrijke verbeteringen gekregen. De kaden zijn vergroot, er worden uitgebreide opslaggebouwen voor granen en katoen opgericht. Onder veel andere nieuwe constructiën melden wij een station, dat alle spoorweglijnen nauw aan het scheepsvervoer zal doen aansluiten. Het geheel vormt een plan, waardoor B. boven elke andere Aziatische havenplaats wordt gesteld, en dat — 't dok inbegrepen — 7 mill. P. S. zal kosten.

Tevens brengen de spoorwegmaatschappijen ook groote werken tot stand. De Great Indian Peninsula Railway b.v. heeft 8 mill. P. S. uitgetrokken voor uitbreidingen en verbeteringen, die in verband staan met de plannen voor B.

Wel een groote verandering, vergeleken bij den toestand die de reiziger er tot nu toe vond. Hij zag zijn schip midden in de haven voor anker komen. een bootje bracht hem naar den wal. Omstuwd door een druk haar diensten aanbiedende menigte, had hij zich een weg te banen om een huurtuig te bereiken, om naar het station te gaan. De rit daarheen liep door de straten, waar wagens, vee, koopwaren dikwijls maar een smallen doorgang lieten. Van dezen ouderwetschen toestand zal men nu in de meest moderne instelling verplaatst worden. Uit het schip, dat bij de kade aanlegt, zal de reiziger in den daar gereedstaanden trein stappen. Een express brengt hem door Indië, naar Calcutta, Delhi, Madras.

De Hindoes hebben in geenszins onbelangrijke verhouding aandeel in de voor dien reuzenarbeid noodige kapitalen.

B. roept ons in zijn bloei van heden weer luide het: „Wanhoop nooit" toe. Zeventien jaren geleden begon de pest-epidemie, die zoo wreed om zich heen greep en zóó lang aanhield, dat er reeds waren die meenden, dat B. het lot was toegedacht van de Aziatische steden, die, na een tijd van grootheid, in verval en tot geheel tenietgaan kwamen. Dank zij krachtig en beleidvol genomen gezondheidsmaatregelen en het vaste vertrouwen in de toekomst der havenplaats is het onheil gekeerd en heeft de stad tegen de verdrukking in kunnen groeien. De handel is hersteld, de bloei is grooter dan ooit te voren. In de wijken waar de nieuwe handelshuizen staan en waar de Europeanen wonen, zijn veel gebouwen verrezen, die paleizen gelijken. De indruk, dien de vreemdeling krijgt, is overweldigend, door de grootte en de schoonheid der stad zelf, door de prachtige baai, den goudgloed van 't strand, de ontelbare palmen en de omgeving van blauw getinte bergen, maar ook door de ijvere en nijvere samenwerking van Engelschman en Hindoe, die, naar hetgeen de bezoeker er van ziet, een van uitstekende verstandhouding is.

Sedert de opening van het dok heeft een andere plechtigheid weer tot vermeerdering van 't stadsschoon bijgedragen. De gouverneur lord Carmichael leidde de onthulling van een standbeeld van lord Kitchener, den krijgsman en bestuurder, aan wien ook B. veel te danken heeft.

## OOST- EN WEST-INDISCH LITERATUUR-OVERZICHT.

### Het eerste boek over onze Oost-Indische dieren.

Bij den uitgever Johs. J. C. van der Burgh te Deventer, zal binnenkort de eerste aflevering verschijnen van een oorspronkelijk werk, getiteld:

DE DIERENWERELD VAN INSULINDE
in Woord en Beeld, door J. Hendrik van Balen.

In dit werk, dat de schrijver heeft samengesteld omdat er, ofschoon wij reeds meer dan drie eeuwen Koloniën bezitten, nog niets van dien aard bestaat, zal een populair wetenschappelijke beschrijving worden gegeven van de voornaamste zoogdieren en vogels van Oost-Indië, geïllustreerd met honderden zwarte en een groot aantal gekleurde platen, naar schilderstukken van beroemde dierenschilders.

Waar er, zooals boven reeds gezegd werd, nog niets van dien aard bestaat, is het te verwachten, dat dit werk dóor het groote publiek met sympathie zal ontvangen worden, evenzeer hier als in onze Koloniën. Bij onze talrijke relaties met die Koloniën mag zoo'n boek toch eigenlijk in geen enkel beschaafd gezin ontbreken en voor velen hier te lande kan het bovendien een zeer welkom geschenk voor hun in Indië wonende bloedverwanten zijn.

### De Indische Gids.

De April-aflevering opent de heer E. A. A. van Heekeren met een verzoek aan het Nederlandsche volk, n.l. om de Regeering niet te laken over de vertraagde behandeling van het wetsontwerp betreffende den bouw van een slagschip, zooals bijv. het antirevolutionaire dagblad „De Rotterdammer" deed. De heer v. H., die blijkbaar van de plannen der Regeering meer afweet dan hij wil zeggen, roept uit: „Steunt in de maanden, die nu komen, allen de Regeering, laat haar rustig haar plannen uitwerken. De zaak van de defensie onzer Oost-Indische bezittingen is bij haar in goede handen! Die nu verder zwijgt, spreekt voorloopig 't best".

Dezelfde schrijver wijdt daarna een waardeerende bespreking aan den nieuwen legercommandant, luitenant-generaal J. P. Michielsen. Na een opsomming van den staat van dienst van generaal M., enz., besluit schr.: „Er staat weer aan het hoofd van ons koloniaal leger een bekwaam, algemeen gezien opper-officier. Ik kan niet beter wenschen dan dat hij zal voldoen aan de verwachtingen, die ik van hem koester, want die zijn zeer hoog gespannen".

De heer J. Habbema geeft een bijdrage, getiteld: Opmerkingen omtrent het Inlandsch onderwijs. Schr. bespreekt achtereenvolgens: Intellectueel en practisch onderwijs; Resultaten van vakonderwijs op de volksscholen in Britsch-Indië; Handenarbeid op de inlandsche school en stelt ten slotte de vraag: Kan men op de inlandsche volksschool volstaan met onderwijzers van inferieure kwaliteit? Deze vraag beantwoordt de heer Habbema ontkennend. Men hechte niet te veel aan het aantal opgerichte en op te richten scholen, want het nut van scholen zonder goede onderwijzers is zeer twijfelachtig; de uitbreiding van het onderwijs is vooral een zaak van geleidelijkheid, want goede onderwijzers moeten worden opgeleid en als men scholen opricht bij honderden tegelijk, dan is men genoodzaakt te nemen wat zich aanbiedt en de eischen laag te stellen. Van de bruikbaarheid van de onderwijzers hangt alles af.

De oud-Minister van Marine, de heer W. J. Cohen Stuart schrijft „Iets over de aanwending van Inlandsch Marinepersoneel". Een Inlander, die bij de Marine dienst neemt, krijgt ƒ 120.— handgeld, terwijl aan zijn aanbrenger ƒ 24.— wordt uitbetaald; aangezien indiensttreding op eigen aangifte bijna niet voorkomt, betaalt dus het Gouvernemnet voor elken inlandschen schepeling ƒ 144.—. Schr. komt tegen deze regeling op en zegt, dat er naar gestreefd moet worden dat de sommen, thans aan hand- en aanbrenggelden besteed, in verbetering der soldijen en pensioenen worden verwerkt. Op welke wijze zulks zou kunnen wordt door den heer C. S. uiteengezet.

Over het recht van de inlandsche bevolking der Buitenbezittingen, om boschproducten in te zamelen, artikelt de oud-resident P. J. Kooreman. .

Het betoog van den heer K., waaraan de bekende djeloetoeng-kwestie ten grondslag ligt, komt hierop neer, dat z.i. de Inlandsche bevolking van het Gouvernementsgebied der Res. Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo het adatrecht heeft om in de tot haar rechtsgemeenschappen behoorende bosschen boschproducten (waaronder djeloetoeng) in te zamelen en dat de Indische Regeering gehandeld heeft in strijd met de wet, toen zij aan de bevolking onlangs verbood djeloetoeng te winnen in de bosschen, behoorende tot het concessie-terrein van de N.-I. Boschproducten Mij. (ten rechte de United Malaysian Rubber Company). Schr. zegt, dat op de Wetgevende macht in Nederland de plicht rust, het die bevolking aangedane onrecht te herstellen.

Mr. J. F. Dijkstra geeft het slot zijner uitvoerige en interessante beschouwing over kolonisatie.

In een volgend artikel schermutselt de heer J. C. Lamster met den majoor A. van Lith over den topographischen dienst in Nederl.-Indië.

Daarop bespreekt de heer van Heekeren het ontslag van den heer H. Tersteeg als hoofdredacteur van de „Javabode"; hij meent, dat de directie van dat blad met de grievende behandeling van den heer T. het aanzien van de Indische pers niet heeft verhoogd.

Het laatste der zgn. hoofdartikelen handelt over de Wajang, schrijver is de bekende „banneling" Tjipto Mangoenkoesoemo.

En verder bevat deze aflevering van de „Indische Gids" de periodieke rubrieken: Varia. — Maandelijksche revue van brochures, enz. — Koloniale literatuur. — Wetenschap en Industrie. — Maandelijksche bibliographie voor Oost- en West-Indië, door W. C. Muller.

### Neerlandia.

Gelijk men weet heeft de heer J. Oudschans Dentz in het Januari-nummer van „Neerlandia" een boekje opengedaan over de handelingen van het bestuur der groep Suriname

van het Alg. Nederlandsch Verbond. In het April-nummer van dat orgaan plaatst de heer E. B. J. Luitink nu een Verweer tegen het stuk van den heer O. D. Het hoofdbestuur geeft in een Naschrift te kennen, zich met dat verweer niet te kunnen vereenigen; het blijft van meening, dat genoemd groepsbestuur „onvergeeflijke fouten" heeft begaan.

### Het Recht in Ned.-Indië.

No. 1 en 2 van deel 102 van het „Recht in Ned.-Indië" bevat de rede van Mr. P. H. Fromberg, in Februari 1913 gehouden voor de Indologenvereeniging te Leiden, over den landrechter. Het oordeel van een deskundige is van beteekenis, nu de politierol staat vervangen te worden door den landrechter.

Mr. F. C. Hekmeyer houdt vervolgens een korte verhandeling over een nieuw artikel 75 van het Regeeringsreglement.

Verder vindt men in deze Nrs. o.m. de statuten, het huishoudelijk reglement, benevens een naamlijst der leden van de onlangs uit den dood herrezen Nederlandsch-Indische Juristen-Vereeniging.

### De Macedoniër.

Zendeling L. Tiemersma schrijft in het jongste nummer van de „Macedoniër" een artikel over de oorzaak van den huidigen toestand der zending op West-Java, dat aanvangt met de volgende verklaring: De Zending op West-Java is op dit oogenblik zeer critiek. De broeders zendelingen hier zien de dingen zeer donker in. De oorzaak is, dat niet gewerkt wordt naar den eisch des tijds en naar de behoeften van het arbeidsveld. De Zending wint niet aan invloed; de kring van menschen, die met het Evangelie in aanraking komen, breidt zich niet uit. Veeleer verliest de zending terrein en ziet zich teruggedrongen naar enkele afgelegen dessa's. Men beweert, dat de Zending op West-Java reeds lang vasten voet heeft gekregen en wijst dan op de gemeenten, die zijn ontstaan. Maar men vergeet, dat deze gemeenten vruchten zijn van een anderen arbeid, eenige tientallen van jaren geleden verricht door Mr. Anthing; men vergeet ook, dat die gemeenten stationair blijven, ja in aantal verminderen. In de residentie Batavia verdween meer dan de helft dier gemeenten.

### Verzorging van melaatschen in Suriname.

We ontleenen het navolgende aan het April-nummer van de „Macedoniër":

„Aan de Boven-Suriname, 3 uur van Paramaribo verwijderd, ligt de Protestantsche Melaatschen-inrichting „Bethesda". De oprichters behoorden tot verschillende kerkgenootschappen, n.l.: Hervormden, Lutherschen en leden der Evang. Broedergemeente.

„Waarom werd Bethesda gebouwd?" Men wilde de arme zieken in Paramaribo en de districten in de gelegenheid stellen, zich vrijwillig terug te trekken uit het leven, dat voor hen geen aantrekkelijkheid meer heeft.

Een enkele blik in de geschiedenis van Bethesda:

1899. Twee woningen zijn gebouwd; eenzaam en verlaten staan zij op de grens van het oerwoud. Dichtbij hoort men het uilengekras...... Daar nadert een tentboot... De eerste diacones brengt den eersten Melaatsche mee naar Bethesda..... — 1906. Bethesda is niet meer het stille, gevreesde plekje. De maan werpt haar zilverglans over een klein dorp met zindelijke huizen, in welks kamertjes slapen de kruisdragers, die zwerven in het land der droomen, uiterlijk soms geheel gezond en vol levensmoed, — evenals vroeger, terwijl de zuster, die de wacht heeft, zich voortspoedt tusschen de bloemperken, om „de hand der liefde" te bieden aan wie het behoeven. — 1913. Thans verplegen 6 diaconessen de 56 zieken. Bethesda bestaat nu uit 2 afdeelingen, één voor mannen en één voor vrouwen en kinderen. Bethesda is bekend als model-inrichting. Mannen en vrouwen, jong en oud, zoeken hier verpleging en vinden ze. Moeders staan hun zieke kinderen af, en onder de schaduwrijke boomen schalt het vroolijk gelach der kleinen. Zij weten nog niet, wat hen wacht......, zij zullen het vroeg genoeg ervaren!......

Met fabelachtige snelheid heeft Bethesda zich in de laatste 6 jaren ontwikkeld. Het éene huis na het andere moest gebouwd worden, en nu heeft Bethesda 56 zieken, *f* 10.000 schuld, en voor nieuwe zieken is op Bethesda geen plaats meer".

### Indologenblad.

Het Nr. van 1 April j.l. bevat een artikeltje over hanengevechten en lijkverbranding op Bali, door K. A. — Verder een overzicht van de lezing voor de I. V. gehouden door Ds. E. H. Wagenaar over Gouvernementeel beleid en zendingsmethode. — Daarna id. van den heer Soemitro over den gamalan en van kapitein Baretta over heidendom, Mohammedanisme en Christendom in het oostelijk deel van den O.-I. Archipel. — Dan nog een oorspronkelijk artikel, onderteekend L., eene beschrijving bevattend van de opiumfabriek te Weltevreden.

### Tijdschrift voor Nijverheid en Landb. in Ned.-Indië.

Inhoud van de Febr.-aflevering: Zwavelzure ammonia, door V. R. — Van den val in den rubberprijs en hoe tot bescherming der belangen van producenten te komen. — Nog eens het rubbervraagstuk. — Het aanstaande rubbercongres. — Een en ander omtrent den handel in eenige belangrijke koloniale cultuurproducten in 1913. — Raming van den gouvernementskoffieoogst in 1914. — Revue der tijdschriften. — Sprokkelingen.

### Weekblad voor Indië.

Met betrekking op Indië bevat Nr. 46: De dynamietaanslag te Koetoardjo (met afb.). — Een reisje naar Bali (slot), door H. C. (met afb.). — Een autotocht naar Tosari (met afb.). — Uit den goeden ouden tijd, door Leo. — Indische penkrassen, door Ofoei (vervolg).

### De Indische Mercuur.

No. 13 bevat o.m.: Het Indische Landbouwdepartement in 1912, door Dr. J. Dekker. — Het occuleeren van cacao, door J. E. van der Held. — Die Zersetzung des Kautschuks durch Milcroben, door Dr. A. H. B. — Uitvoer en invoer op Java. — Kultuurberichten (Sereh-olie. — Erfpachtsperceelen in Indramajoe. — Klappercultuur in Suriname. — Landbouwconcessies in Suriname). — Kleine mededeelingen (Pestbestrijding op Ceylon en Java. — Onderzoek naar vergiften in Ned.-Indië. Enz.). — Verkeerswezen (Nieuwe wegenplannen voor Noord-Sumatra. Enz.). — Financieele berichten en verslagen, zoomede de overige wekelijksche rubrieken.

* * *

Ten slotte zij de aandacht nog gevestigd op de volgende publicaties.

Koloniaal Instituut te Amsterdam. Het bladwerk en zijn versiering in Ned.-Indië, door J. A. Loebèr Jr. (Geïllustreerde beschrijvingen van Indische kunstnijverheid, No. IV). Uitgave van het Instituut. Druk van J. H. de Bussy. Met afbeeldingen.

Naar den Indischen Schoolvrede, door Mr. C. Th. van Deventer (Gids, April 1914).

De commercieele boekhouding bij het marine-etablissement te Soerabaja en het rapport van den marine-ingenieur Penning, door Fr. H. van Schagen (Marineblad, 20 Maart 1914).

## Leeszaal Heulstraat 17.

Opgave van dagbladen en tijdschriften, ter lezing liggend in de leeszaal van het Hoofdbestuur van „Oost en West", Heulstraat 17, Den Haag, welke dagelijks, Zon- en feestdagen uitgezonderd, geopend is van 's morgens 9—6 uur 's namiddags:

De Planter, De West, De Surinamer Bode, Sumatrapost, Sumatrabode, De Padanger, De Sumatra Courant, Javabode, Bat. Nieuwsblad, Soer. Handelsblad, Nieuwe Soer. Courant, Deli Courant, Atjeh's Nieuws- en Advertentieblad, Preangerbode, Javasche Courant, De Locomotief, De Banier, Het Witte Kruis blad, De Nieuwe Vorstenlanden, De Hofstad, enz., benevens 20 diverse Maleische bladen en tijdschriften, en tal van Brochures, Jaarverslagen, enz.

Verscheidene periodieken, waaronder:

Hou en trou, Vrede door Recht, De Stem van Indië, Tijdschrift voor economische geographie, Nederl. Zendeling-Genootschap, Indisch Genootschap, Weekblad voor den handeldrijvenden en industrieelen middenstand, Exportblad, Cultura, Deutsche Kolonial Zeitung, Ned. Zendingsbode, Maandbericht van het Weekblad voor Indië met Dames Weekblad, Insulinde, Deutsche Wochenzeitung für Niederland und Belgien, La Gazette de Hollande, Ned. Staatscourant, enz.

## Leeszaal Laan van Meerdervoort 187.

Bat. Nieuwsblad; De Locomotief; Het Soer. Handelsblad; De Sumatra-Post; De Sumatra-Bode; Tjahaja Sumatra; De Ind. Mercuur; Weekblad voor Indië; De Bandelier; De Banier; De Ind. Gids; De Vrouw in de XXe eeuw; Neerlandia; Bandera Wolanda; Koloniaal Tijdschrift; Handelsberichten v. h. Min. van Landbouw; Korte Berichten voor Landbouw, Nijverheid en Handel; Tijdschrift der Mij. voor Nijverheid; Publicaties v. h. Ned. Ind. Landbouw-Syndicaat; Archief v. d. Suikerindustrie in Ned.-Indië; Brochures, enz.

# Mededeelingen.

### Van de Afd. Arnhem en Omstreken:

*Verslag over 1913, uitgebracht in de Algemeene Vergadering dier afdeeling van 13 Maart 1914.*

In de ledenvergadering van 24 Februari 1913 werd de Voorzitter van het Bestuur, de Heer L. A. H. Lamie, volgens rooster als bestuurslid aftredend, als zoodanig herkozen, terwijl tevens bij die gelegenheid het Bestuur werd aangevuld door de benoeming tot lid daarvan van den Heer B. Immink.

Het ledental, dat in den aanvang van het jaar 55 bedroeg, beliep op 1 Januari 1914: 59.

Er werd op 14 Maart 1913 een vrij goed bezochte voordracht met lichtbeelden gehouden door den majoor van het O.-I. Leger Van Erp, over den Boroboedoer.

Door bemiddeling van het afdeelingsbestuur werd plaatsing gevonden voor een uit West-Indië afkomstig jongmensch ten huize van iemand, die reeds meer had getoond voor een dergelijke taak geschikt te zijn.

Namens het Afdeelingsbestuur:
J. P. C. HARTEVELT.
Wd. Secretaris.

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| Jan. 1 | Saldo | f 34.75 | Jan. 27 | Onkosten Gombault | f 3.05 |
| „ 1 | Contributie J. A. V. Esche | - 2.50 | Febr. 25 | Toelage W. d. Vries | - 5.— |
| „ „ | „ J. Kist | - 1.50 | „ „ | Porto's over 1912 | - 2.— |
| „ „ | „ Th. Liefrink | - 2.50 | „ „ | Bijdrage Hoofdbest. | - 37.50 |
| „ „ | „ A. J. Odinot | - 2.— | Mrt. 6 | M. Linders, drukw. | - 10.— |
| „ 27 | „ geïnd door Gombault | - 90.— | „ 18 | Adv. „N. A. Crt." | - 4.90 |
| Febr. 7 | „ F. W. Breyer | - 2.50 | „ „ | T. van Erp, honorarium Lezing | - 50.— |
| Mrt 4 | Rente Spaarbank (1912—'13) | - 1.38 | Apr. 14 | Adv. „N. A. Crt.". | - 7.40 |
| „ 18 | Entrée lezing | - 6.— | „ 19 | „ „ „ | - 11.60 |
| „ „ | Contributie Mevr. Sleyster | - 5.— | „ 28 | Zaal- en lantaarnh. | - 20.50 |
| „ „ | „ E. Sternberg | - 2.— | Sept. 5 | Reiskosten L. A. H. Lamie | - 6.— |
| „ „ | „ L. Thieme | - 2.— | Dec. 31 | Saldo | - 4.18 |
| „ „ | „ A. Zelle | - 2.50 | | | |
| Apr. 2 | „ J. Kouwenaar | - 2.50 | | | |
| Aug. 20 | „ J. E. Timmer. | - 2.50 | | | |
| Sept. 23 | „ G. D. Klein Lankhout | - 2.50 | | | |
| | | f 162.13 | | | f 162.13 |

Gezien en accoord bevonden:
De Commissie, bedoeld bij art. 10 der Statuten:
w.g. P. J. GOMBAULT.
„ KRAAKE.

De Voorzitter,
w.g. L. A. H. LAMIE.
De wd Penningmeester,
J. P. C. HARTEVELT.

### Van de Afdeeling Nijmegen:

*Jaarverslag 1913.*

Het ledental bleef vrijwel gelijk.

Wegens vertrek van den voorzitter, den heer Hofman, werd in het bestuur gekozen de heer Von Essen, terwijl als voorzitter werd aangewezen de heer A. de Willigen.

In den loop van het jaar hadden er twee lezingen plaats, die beide door de leden der afdeeling niet zeer druk werden bezocht, waaraan het slechte weer wel voor een groot deel de schuld zal zijn. Toch zou er naar de meening van het bestuur wel eenige meerdere belangstelling kunnen worden betoond.

Voor de Vereeniging „Het Oranje Kruis" werd *f* 5.— afgedragen.

(w.g.) D. J. J. BEIJERS.

GELDELIJKE VERANTWOORDING OVER 1913.

| | | | |
|---|---|---|---|
| Saldo in kas op 31 December 1912 | - 123.69 | Afdracht aan het Hoofdbestuur over 61 leden à f 0.75 | f 45.75 |
| Aan contributiën | - 117.— | Aan inningskosten contributiën | - 3.20 |
| | | Aan lokaalhuur voor 2 lezingen, | - 35.— |
| | | Aan bijwonen der Jaarl. Algem. Vergadering | - 10.— |
| | | Aan advertentiën | - 5.20 |
| | | „ drukwerken | - 5.45 |
| | | „ bureaukosten en porti | - 4.26 |
| | | „ kosten voor 2 lezingen | - 87.80 |
| | | „ bijdrage Oranjekruis | - 5.— |
| | | „ saldo in kas op 31 December 1913 | - 39.03 |
| | f 240.69 | | f 240.69 |

### Van de Studenten-Afdeeling Leiden:

*Jaarverslag 1913.*

In het voorjaar van 1913 was de toestand der afdeeling zeer kwijnend te noemen. Op een vergadering, belegd door het hoofdbestuur, werd een geheel nieuw bestuur geformeerd en de administratie der gelden gebracht bij het hoofdbestuur.

Vooral den heeren Harting, Rijke en Schotel moet worden dank gezegd voor de belangstelling, die zij voor de patiënte betoond hebben. Aldra nam het ledental wederom snel toe en bleek de hoop op een durend herstel niet ongegrond geweest te zijn. Het eerste werk voor het nieuwe bestuur was aangewezen op propaganda en niet minder inwendige zending in de afdeeling zelve.

Onder de leden werd gratis verspreid de bekende uitgave „Iets over 't Zieleleven van den Inlander", 't geen zeer in den smaak viel, waarom 't bestuur voornemens is deze wijze van werken voort te zetten met andere werkjes, die daarvoor door aard en prijs in aanmerking mogen komen.

Als glansrijkst moment mag genoemd worden de gamelonavond, waarmede de afdeeling een succes had, die alle verwachting zelfs overtrof.

Om in de schromelijke onbekendheid aangaande onze kostelijke ethnografische musea te voorzien, werden en worden ommegangen door deze gebouwen gehouden onder de deskundige leiding van de conservators, de heeren Dr. A. W. de Visser en H. W. Fischer. Als uiting der studenten-afdeeling rest ons dan nog te noemen de voordracht van Dr. A. Pulle over de derde Nederlandsche expeditie naar het sneeuwgebergte, welke om practische redenen met de burger-afdeeling samen wordt gegeven.

Op het afgeloopen jaar kon het bestuur niet anders dan met groote voldoening terugzien.

(w.g.) G. Ch. F. SCHEFFEL, h. t. praeses.
(w.g.) N. WERTLINGTON, h. t. abactis.

### Van het Informatie-bureau:

*Oproeping van artsen voor de pestbestrijding in Ned.-Indië.*

In het belang van de bestrijding der pest op Java worden spoedig gevraagd een aantal jonge artsen. Ook vrouwelijke geneeskundigen komen in aanmerking.

De verbintenis zal moeten worden aangegaan voor één jaar, op eene bezoldiging van *f* 400 (vierhonderd gulden) 's maands.

Aan de uitzending uit Nederland wordt verbonden:

a. overtocht naar Nederlandsch-Indië en binnen één jaar na beëindiging van de verbintenis terug voor Gouvernementsrekening als passagier der eerste klasse;

b. eene vergoeding voor uitrusting ten bedrage van *f*1500 (een duizend vijfhonderd gulden);

c. eene voorloopige bezoldiging van *f* 250 (tweehonderd vijftig gulden) 's maands, ingaande met den dag van inscheping naar Nederlandsch-Indië en voortdurende totdat daar te lande het activiteitstraktement ingaat. Uitzending heeft niet plaats dan nadat uit een vanwege het Departement van Koloniën in te stellen geneeskundig onderzoek is gebleken van physieke geschiktheid;

d. desgewenscht eene premie tot een bedrag van ten hoogste *f* 1000 voor het sluiten van eene verzekering op het leven.

In geval een in het belang der pestbestrijding uitgezonden geneeskundige door de uitvoering van gevorderde of bevolen dienstverrichtingen of aan de onmiddellijke gevolgen van die dienstverrichtingen mocht komen te overlijden, zal aan zijne nagelaten betrekkingen geldelijke onderstand worden verstrekt op denzelfden coet als aan landsdienaren in vasten dienst.

De uit te zenden geneeskundigen moeten zich schriftelijk verbinden om, ingeval zij niet binnen den hun aangewezen tijd naar Indië vertrekken, om andere redenen dan wel bewezen ziels- of lichaamsgebreken, buiten eigen toedoen ontstaan (ter beoordeeling van de Regeering), binnen één jaar nà hunne aankomst op Java van hunne verbintenis worden ontslagen, terug te betalen hetgeen is betaald wegens vergoeding voor uitrsuting en wegens overtocht naar Indië.

Zij, die voor uitzending in aanmerking wenschen te komen, moeten zich onverwijld aanmelden bij het Departement van Koloniën, bij een op zegel geschreven request, onder overlegging van:

a. hun diploma's;

b. bewijs van goed maatschappelijk gedrag, afgegeven na dagteekening dezer door den burgemeester hunner woonplaats;

c. een bewijs van voldoening aan de wet op de nationale militie, afgegeven door den burgemeester der gemeente waarvoor zij geloot hebben.

Het stuk genoemd sub c. behoeft uiteraard niet te worden overgelegd door vrouwelijke sollicitanten.

In het request moet worden medegedeeld of gebruik zal worden gemaakt van de premie, vermeld sub d en zoo ja, tot welk bedrag.

(Nederl. Staatscourant van 27 Maart 1914 No. 73).

*Verpleegsters bij het krankzinnigenwezen in Ned.-Indië.*

Ter vervulling van de betrekking van verpleegster bij het krankzinnigenwezen in Nederlandsch-Indië kunnen derwaarts worden uitgezonden twee gediplomeerde krankzinnigenverpleegsters, die niet jonger dan 30 en niet ouder dan 35 jaar zijn.

Aan de betrekking is verbonden eene bezoldiging van *f* 60 (zestig gulden) 's maands, met drie driejaarlijksche verhoogingen van *f* 10 (tien gulden) 's maands, tot een maximumbezoldiging van *f* 90.— (negentig gulden) 's maands, benevens vrije huisvesting, voeding en geneeskundige behandeling.

Voor de berekening van wachtgeld, non-activiteitstraktement, verloftraktement, pensioen en contributiën aan het Weduwen en weezenfonds van burgerlijke ambtenaren, wordt het traktement verhoogd met *f* 75, zijnde het bedrag der aan de gediplomeerde verplegers en verpleegsters toekomende materieele voordeelen.

Ten opzichte van de bepalingen omtrent verlof, pensioen enz. staan de uit te zenden verpleegsters gelijk met de overige burgerlijke landsdienaren.

Twintig jaren Indischen dienst geven aanspraak op pensioen.

Het pensioen bedraagt dan per jaar drie maal de hoogste maandelijksche bezoldiging, genoten gedurende 24 maanden.

Aan de uitzending naar Indië is verbonden:

a. eene vergoeding ten bedrage van *f* 300 voor uitrusting;

b. eene voorloopige bezoldiging van *f* 60 's maands, ingaande met den dag van inscheping naar Nederlandsch-Indië;

c. overtocht voor gouvernementsrekening als passagier der tweede klasse;

d. de verplichting om — wanneer men binnen 5 jaren na aankomst in Indië den dienst verlaat om andere redenen dan welbewezen ziels- of lichaamsgebreken, buiten eigen toedoen ontstaan (ter beoordeeling van de Regeering), of wanneer men niet binnen den aan te wijzen termijn naar Indië vertrekt, dan wel de reis derwaarts moedwillig afbreekt — de tegemoetkoming in de uitrustingskosten, alsmede de overtochtskosten terug te betalen.

Daarvoor wordt eene schriftelijke verbintenis gevorderd.

Van lichamelijke geschiktheid voor den Indischen dienst moet blijken uit een geneeskundig onderzoek vanwege het Departement van Koloniën.

Zij, die voor uitzending in aanmerking wenschen te komen, moeten zich vóór 10 April 1914 aanmelden bij het Departement van Koloniën, bij een op zegel geschreven request, onder overlegging van:

a. het diploma en, zoo mogelijk, getuigschriften;

b. eene geboorte-akte;

c. een bewijs van goed maatschappelijk gedrag, afgegeven na dagteekening dezer door den burgemeester harer woonplaats.

## Officieele Berichten.

*Uit de Javasche Courant van 6 Maart 1914, No. 19.*
*Benoemingen, enz.*

#### Civiel Departement.

Verleend: 9 maanden verlof aan den inspecteur van financiën J. E. Bijlo.

Ontslagen: op verzoek eervol de klerk M. J. H. Schenkhuizen.

Benoemd: tot tijdelijk onder-voorzitter van den landraad te Medan Mr. J. H. Meiss Jr., tot hoofdcommies te Semarang R. L. J. van Capellen.

Ontslagen: op verzoek eervol de patih van Malang Raden Soemo de Prodjo, de wedana van Madjenang Raden Wirjodihardjo.

Benoemd: tot patih van Malang Mas Ngabehi Ardjo Sepoeto, tot onderwijzer te Pamekasan L. A. Jansen, tot onder-opzichter J. van Die.

#### Militair Departement.

Verleend: een jaar verlof aan den 1en luit. E. J. Kools, een jaar aan den militairen architect O. O. Rhenired, een jaar aan den commies bij den Stoomtraweg op Atjeh P. Beets, 10 maanden aan den 1en stuurman J. C. Lagaaij.

*Uit de Javasche Courant van 10 Maart 1914, No. 20.*

#### Civiel Departement.

Verleend: een jaar verlof aan den inspecteur W. G. J. Vogelpoel, een jaar aan den commies G. Zeydel, een jaar aan den ontvanger O. A. Berlauwt van Strahlendorff, een jaar aan den telegraafopzichter P. Davis, 8 maanden aan den procureur-generaal Mr. A. Brouwer, 10 maanden aan den ass.-resident H. H. F. J. Nusselein, 11 maanden aan den ingenieur A. J. Gouka Jr., 8 maanden aan den 1en commies J. R. Valk.

Ontslagen: op verzoek eervol de alg. ontvanger C. H. Pfaff, de onderwijzeres Mej. W. C. Kroon.

Benoemd: tot alg. ontvanger C. F. Samuels, tot secretaris Mr. H. A. Kindermann, tot inspecteur voor de landelijke inkomsten N. M. C. Verwey Mejan.

Overgeplaatst: naar Soerabaja Mr. F. W. Diemer.

Benoemd: tot onderwijzeres 1e kl. mevr. M. F. de Zwaan geb. Noll, tot archivaris J. E. L. Kepel.

Ontslagen: op verzoek eervol de kapitein der Chineezen te Pamekasan Ong King Khee.

Geplaatst: in de residentie Kediri de controleur J. L. L. Karsten Schuler.

Benoemd: tot onderwijzeres te Bindjar mej. S. M. Langereis, te Pata mej. C. Geiger, te Menado mej. W. F. H. Odink, tot onderwijzer te Kagok J. H. J. Osterman, tot ingenieur H. Cramer.

#### Militair Departement.

Overgeplaatst: naar Semarang de 1e luit. der art. J. H. Döbken.

Geplaatst: respectievelijk bij het 2e, 6e en 7e bat. de 2e luit. F. O. Groeneveld, M. F. Lichtendahl en M. Vooren, bij het 9e bat. de 1e luit. J. C. van Nouhuys, bij het 4e bat. de onderluitenant L. A. Färber, te Banjoebiroe de 1e luit. J. H. Wesseling, te Batavia de id. H. J. T. Velu, te id. de 2e luit. J. Otto, te Tjilatjap de kapitein J. H. L. de Koningh, te Soerabaja de magazijnmeester P. Dekker.

Overgeplaatst: naar Batavia de kapitein H. Kerremans, naar Soerabaja de magazijnmeester L. van Rij, naar Batavia de kapitein W. H. C. Holle, naar id. de 1e luit. J. Boodt, naar Batoe-Djadjar de 1e luit. W. J. Rinkel, naar Batavia de id. J. F. Mojet, naar Meester-Cornelis de 1e luit. der genie H. A. E. Vennik.

## Vereeniging OOST en WEST.

### Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken.

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Frederik Hendriklaan 155.**

Vijf Dames voor pianolessen.
Een Heer voor muzieklessen.
Een Dame voor kantoorwerkzaamheden in Indië.
Twee Dames voor teeken- en schilderlessen.
Twee Dames voor lessen in de Fransche-, Duitsche- en Engelsche taal.
Eene Dame voor lessen in de Fransche taal.
Vijf Dames als kinderjuffrouw naar Indië.
Een Dame als hoofd der huishouding.
Een dame voor Fransche en Italiaansche conversatielessen.
Eene dame voor Paedagogische adviezen.
Eene Dame voor handwerklessen.
Drie Dames voor Vioollessen.
Een Dame voor zanglessen.
Eene Dame voor schrijf-, kopiëer- en vertaalwerk.
Een Dame voor lessen in machineschrijven, stenographie en moderne talen.
Een Dame voor ademgymnastiek en hygiënisch spreken
Een Dame voor opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.
Een Dame voor lessen aan spraakgebrekkigen.
Twee Dames voor het waarnemen der huishouding.
Een dame als Lectrische of Dame van Gezelschap.
Een Dame als Stenotypiste voor Indië.
Drie heeren voor lessen in de Maleische en Javaansche taal en Indisch Staatsrecht.
Een Dame voor het waarnemen der huishouding.

☞ Indische Dienstboden kunnen zich aangeven in **Laan van Meerdervoort 187** voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie; hetzij schriftelijk of mondeling; voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.

Leden van „Oost en West", geen direct belanghebbende, worden verzocht zoo noodig hunne hulp hierin te willen verleenen.

**OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen.**

| | | |
|---|---|---|
| A. H. J. G. WALBEEHM, van Lumeystr. 100, | 's-Gravenhage, | Javaansch. |
| D. A. P. KOK, Marialaan 162a, | Lochem. | Maleisch, gediplomeerd. |
| Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, | Leiden | Javaansch. Maleisch. Madoereesch. |
| H. TH. KAL, Laan van Meerdervoort 239 | 's-Gravenhage, | Javaansch. Madoereesch. |
| S. TAGOR, Inl. Veearts, van Speijckstraat 1, | Utrecht, | Maleisch. Soendaneesch. Battaksch. |

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging *„Oost en West"*, Heulstraat 17, Den Haag zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

*a.* **Jaarverslag der Vereeniging, 1911, geldelijke verantwoording van het Hoofdbestuur over het jaar 1911, enz,**

en

**Opgave van de Eereleden, de samenstelling der verschillende besturen en commissies.**
Prijs: 1 exemplaar **f 0.20** en f 0.03 frankeerkosten.

*b.* **Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.**
door J. H. en H. B.
Prijs: 1 exemplaar **f 0.10.** 50 ex. **f 2.80.**

voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen" **f 2.20** per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

*c.* Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven.**
door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar **5 cent.** 50 ex. **f 2.—;**

voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen" **f 1.55** per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17, de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, en andere Boekhandelaren zijn verkrijgbaar:

*a.* Onze West:

**De Kolonie Suriname,** door REMAN IRÜS;
II. **De Kolonie Curaçao,** door M. VICTOR ZWIJSEN, Oud-Rector van het Colegio „Santo Tomás" te Curaçao.
Prijs per exemplaar **f 0.25** en f 0.03 frankeerkosten

*b.* Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.15** per exemplaar en f 0.01 frankeerkosten.

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.